

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління і права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота бакалавра

На тему: «Ресурси підприємства та ефективність їх використання» (на матеріалах ТОВ «Метал Холдінг Трейд»)

Виконала: здобувач першого рівня
вищої освіти, групи 401-ЕП
Спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»
Московченко Є.О.

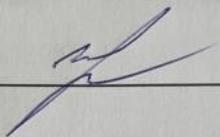
Керівник: Чичуліна К.В.

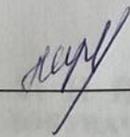
Рецензент: Свистун Л. А.

Полтава – 2023 р.

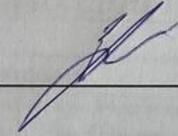
Консультанти:

з кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
(охорона праці)

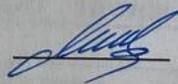
16.06 . 2023 р. К.В. Чичуліна

Здобувач: 15.06 . 2023 р. Є.О. Московченко

Керівник роботи: 16.06 . 2023 р. К.В. Чичуліна

Нормоконтроль: 16.06 . 2023 р. К.В. Чичуліна

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри 16.06 . 2023 р. М.Б. Чижевська

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

ступінь вищої освіти «бакалавр»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.завідувача кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

М.Б. Чижевська
«17» квітня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Московченко Єлизаветі Олегівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Ресурси підприємства та ефективність їх використання
(на матеріалах ТОВ Полтавська філія «МЕТАЛХОЛДІНГТРЕЙД»)

керівник роботи Чичуліна К.В., к.т.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладом вищої освіти від «20» березня 2023 року № 236-фа

2. Строк подання здобувачем роботи 19 червня 2023р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність підприємства

4. Зміст впускної кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)
Розділ 1. Ресурси підприємства та їх класифікація. Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика і розбір діяльності ТОВ «Метал Холдінг Трейд». Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд»

5. Перелік графічного матеріалу:

Ілюстративний матеріал у кількості аркушів представлений у
Додатку Г

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
II розділ	Чичуліна К.В.	08.05.23	16.06.23

7. Дата видачі завдання 17.04.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретична частина	17.04.–07.05.2023	
2	Аналітична частина	08.05.–28.05.2023	
3	Проектна частина. Виготовлення ілюстративного матеріалу, перевірка на плагіат	29.05.–11.06.2023	
4	Рецензування та підготовка до захисту	12.06.–18.06.2023	
5	Захист випускної роботи бакалавра	19.06.–25.06.2023	

Здобувач

(підпис)

Московченко Є.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Чичуліна К.В.

(прізвище та ініціали)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання здобувачу на виконання кваліфікаційної роботи і контролю за ходом роботи з боку кафедри декана факультету (завідувача відділення).
2. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки.

РЕФЕРАТ

Московченко Є.О. «Ресурси підприємства та ефективність їх використання» (на матеріалах ТОВ «Метал Холдінг Трейд»). Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023.

Робота містить 109 сторінок, 14 таблиці, 4 рисунків, 65 найменувань використаної літератури, 4 додатки.

Об'єктом дослідження роботи є ресурси ТОВ «Метал Холдінг Трейд».

Предметом дослідження є господарська діяльність товариства, його ресурси та належна ефективність їх використання.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є аналіз ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд» та формування рекомендацій щодо підвищення ефективності їх використання.

У роботі досліджено теоретико-методичні основи ресурсів підприємства, розглянуто теперішній стан, проблеми та перспективи розвитку переробної промисловості України, проведено аналіз основних економіко-фінансових показників підприємства і визначено характерні ознаки розвитку суб'єкта господарювання. Також було здійснено дослідження ресурсів підприємства й визначено шляхи підвищення ефективності їх використання.

Дослідження проведено з використанням загальнонаукових методів пізнання: системного підходу, економічного аналізу, порівняння, узагальнення.

Одержані результати можуть бути використані керівництвом товариства під час формування політики управління конкурентоспроможністю підприємства.

Ключові слова: виробниче підприємство, ресурси підприємства, управління ресурсами, переробна промисловість.

ABSTRACT

Moskovchenko E.O. "Resources of the enterprise and the efficiency of their use" (based on the materials of «Metal Holding Trade» Ltd.). Bachelor's qualification work for obtaining the first level of higher education in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activities" — National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 2023.

The work contains 109 pages, 14 tables, 4 figures, 65 titles of the used literature, 4 appendices.

The research object of the work is resources of «Metal Holding Trade» Ltd.

The subject of the study is the economic activity of the company, its resources and the proper efficiency of their use.

The purpose of the final qualification work is to analyze the resources of «Metal Holding Trade» Ltd. and formulate recommendations for increasing the efficiency of their use.

The paper examines the theoretical and methodological foundations of the company's resources, examines the current state, problems and prospects of the development of the processing industry of Ukraine, conducts an analysis of the main economic and financial indicators of the company, and identifies the characteristic signs of the development of the business entity. A study of the company's resources was also carried out and ways of increasing the efficiency of their use were determined.

The research was conducted using general scientific methods of cognition: system approach, economic analysis, comparison, generalization.

The obtained results can be used by the management of the company during the formation of the company's competitiveness management policy.

Keywords: production enterprise, enterprise resources, resource management, processing industry

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1. Ресурси підприємства та їх класифікація.....	7
1.1 Економічна сутність та види ресурсів підприємства.....	7
1.2 Система адміністрування ресурсів товариства.....	13
1.3 Методичні інструменти оцінки ефективності використання ресурсів підприємства.....	16
Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Метал Холдінг Трейд».....	19
2.1 Проблеми та перспективи розвитку металургійної промисловості в Україні.....	19
2.2 Організаційно-правові засади підприємства.....	22
2.3 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства.....	29
2.4 Стан охорони праці товариства.....	34
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».....	38
3.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».....	38
3.2 Напрями підвищення використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».....	57
3.3 Розроблення заходів підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Тейд».....	67
Висновки та пропозиції.....	72
Глосарій.....	78

Список використаних джерел.....	83
Додаток А. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2019 рік.....	89
Додаток Б. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2020 рік.....	90
Додаток В. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2021 рік.....	91
Додаток Г. Ілюстративний матеріал.....	92

ВСТУП

В сучасних умовах економіки ресурси підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні його стійкого розвитку. Ресурси можуть бути різних видів: фінансові, матеріальні, технічні, людські тощо. Ефективне використання ресурсів дозволяє підприємству знизити витрати, підвищити продуктивність та конкурентоспроможність на ринку.

Ресурси є невід'ємною складовою успішної діяльності будь-якого підприємства. Їх правильне використання дозволяє забезпечити ефективне функціонування підприємства та досягнення стратегічних цілей. У зв'язку з цим, дослідження ресурсів підприємства та ефективності їх використання має велике значення для розвитку економіки та менеджменту.

Метою даної дипломної роботи є дослідження ресурсів підприємства та ефективності їх використання. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання:

- проаналізувати поняття "ресурси підприємства" та їх класифікацію;
- дослідити основні аспекти ефективного використання ресурсів підприємства;
- вивчити показники ефективності використання ресурсів підприємства;
- розглянути практичні приклади ефективного використання ресурсів підприємства.

У процесі дослідження були використані методи аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення наукових джерел та практичного досвіду на базі ТОВ «Метал Холдінг Трейд».

Основними результатами дослідження є визначення поняття "ресурси підприємства", їх класифікація та аналіз основних аспектів ефективного використання ресурсів. Також були розглянуті показники ефективності

використання ресурсів та наведені практичні приклади їх успішного використання.

У сучасному світі ефективне використання ресурсів є важливим фактором успішної діяльності будь-якого підприємства. Ресурси можуть бути використані для забезпечення виробництва продукту або надання послуги, а також для забезпечення інших аспектів функціонування підприємства, таких як фінансове управління, маркетинг та інше. У даній роботі буде розглянуто, які ресурси є важливими для підприємства та як їх ефективно використовувати для забезпечення успішної діяльності.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох основних розділів, висновків, глосарію, списку використаної літератури та додатків.

Практична цінність роботи полягає у розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».

РОЗДІЛ 1

РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

1.1 Економічна сутність та види ресурсів підприємства

У властивому для розуміння вигляді ресурси підприємства сприймаються як сукупність засобів, запасів, джерел, засобів і предметів праці, що є в наявності у підприємства і які можуть бути зібраними і приведеними в дію, а також використаними для досягнення його мети. Мати достатні ресурси для фірми означає володіти необхідними можливостями при певних умовах для свого розросту і звичайного функціонування у відповідності з зазначеними цілями.

У сучасній літературі економіки існують різні підходи до систематизації ресурсів.

Ресурси підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Одним зі способів залежно від того, яка функція відводиться певному виду ресурсу в процесі виробництва, виділяють такі види ресурсів підприємства:

1. Матеріальні ресурси, що включають у себе різноманітні сировину, матеріали, обладнання та інвентар.
2. Фінансові ресурси, які є однією із важливих складових економічного потенціалу підприємства та включають у себе грошові кошти (наявні на рахунках, в касі, вклади), акції, облігації тощо.
3. Персонал підприємства, який має вирішальний вплив на роботу підприємства та включає в себе різні категорії працівників залежно від функцій, які вони виконують.

4. Інформаційні ресурси, які стосуються різноманітної інформації, яка є необхідною для діяльності підприємства, включаючи дані про ринок, клієнтів, конкурентів, законодавство тощо (рис. 1.1)

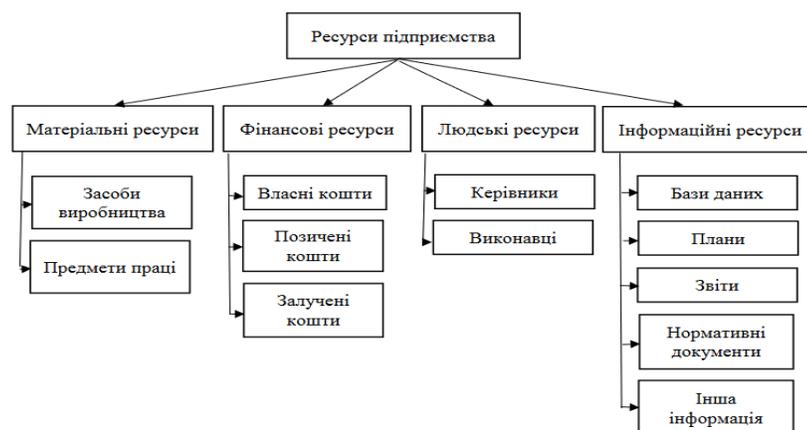

Рисунок 1.1 - Класифікація ресурсів підприємства

Однією з категорій, на які поділяються ресурси підприємства є матеріальні ресурси. Матеріальними ресурсами являються основні та оборотні засоби виробництва, які використовуються (або можуть бути використані) у виробничому процесі та формують його матеріально-речову базу.

Матеріальні ресурси підприємства - це будь-які матеріали, сировина, інвентар, обладнання та інші фізичні речі, які використовуються підприємством для виробництва продукції або надання послуг.

До матеріальних ресурсів можна віднести:

1. Сировинні матеріали, які використовуються для виготовлення продукту. Наприклад, металеві листи, пластмаса, скло і т. д.
2. Комплектуючі деталі, які входять до складу продукту або використовуються для його виробництва. Наприклад, електронні компоненти, вентилятори, проводи і т.д.

3. Обладнання, яке використовується в процесі виробництва продукту. Наприклад, верстати, конвеєри, робочі станції і т.д.

4. Інвентар, що включає в себе різні засоби малої механізації та інструменти, які використовуються в процесі виробництва або ремонту обладнання.

5. Технічні засоби безпеки, які є необхідними для забезпечення безпеки працівників під час роботи.

Для того, щоб ефективно використовувати матеріальні ресурси підприємства, слід ретельно планувати їх закупівлю, зберігання і використання у виробничому процесі.

Другим підвидом є фінансові ресурси. Фінансові ресурси підприємства - це грошові кошти, які підприємство може використовувати для фінансування своєї діяльності, зокрема для закупівлі матеріалів, оплати працівників, підтримки рекламної діяльності, розробки нових продуктів або збільшення виробничої потужності.

Фінансові ресурси підприємства складаються з різних джерел, таких як:

1. Внутрішні грошові кошти, отримані від продажу продукції або надання послуг

2. Зовнішні джерела фінансування, такі як кредити, лізинг, Інвестиції тощо.

3. Грошові кошти, зарезервовані для покриття заборгованостей та непередбачуваних витрат

Управління фінансовими ресурсами є важливим вирішальним фактором для стійкого розвитку та успіху підприємства на ринку. Ефективне використання фінансових ресурсів полягає в тому, щоб не просто залучати кошти, а і ретельно планувати їх використання, забезпечуючи максимальні показники ефективності і доходу підприємства.

Щоб досягти успіху на ринку, підприємству необхідно добре знати свої фінансові потреби та підтримувати ефективну фінансову стратегію на підставі об'єктивних змін на ринку.

Третьою різновидністю ресурсів підприємства є людські ресурси.

В нинішніх умовах персонал інтерпретують уже не як кадри, а як людські ресурси, так як їхня цінність як фактору успіху постійно зростає. Людські ресурси підприємства - це сукупність людей, які працюють на підприємстві. Вони є важливим активом для будь-якої компанії та мають великі впливи на продуктивність, ефективність та успішність підприємства.

Людські ресурси можуть бути класифіковані на дві категорії: адміністративний та операційний персонал.

1. Адміністративний персонал - це менеджери та фахівці, які займаються управлінням компанією, лідерством та плануванням стратегій. Вони відповідають за прийняття важливих рішень, розробку іміджу компанії та розвиток бізнесу.

2. Операційний персонал - це працівники, які прямо беруть участь в процесі виробництва або надання послуг компанією. Вони займаються виробництвом, продажами, маркетингом, сервісом та іншими аспектами компанії.

Провідна роль у ефективному управлінні людськими ресурсами належить HR-відділу. Головними завданнями цього відділу є забезпечення якісного підбору працівників, формування їхнього ефективного ставлення до роботи, забезпечення їхнього професійного розвитку та мотивації, встановлення правил організаційної культури та знайомство з правильною організацією трудового процесу.

Загалом, людські ресурси - це ключовий елемент успіху будь-якої компанії, тому важливо надавати належну увагу їхньому управлінню та розвитку.

Управління людськими ресурсами підприємства повинно забезпечувати збалансований підхід до управління персоналом. Головні принципи включають:

1. Підбір та найм працівників, які відповідають кваліфікаційним та особистісним критеріям.
2. Професійний розвиток та тренінги, щоб допомогти працівникам розвиватися та вдосконалювати свої навички.
3. Ефективне управління персоналом, де враховується автоматизація роботи, активне використання технологій, взаємодія у реальному часі на рівні команд.
4. Оптимізація трудових призначень та робочих графіків, для забезпечення сумісності професійного та особистого життя працівників.
5. Бонусна програма виплат на високі результати роботи компанії та працівників.

Головна мета управління людськими ресурсами полягає в тому, щоб використовувати весь потенціал персоналу і не лише до доходів підприємства, але і до цілісно-системного підходу до розвитку якогось напрямку бізнесу.

Ще одним, четвертим, важливим видом ресурсів підприємств є інформаційні ресурси. Інформаційні ресурси підприємства - це всі різноманітні джерела інформації, які використовуються в організації для збору, обробки, зберігання та передачі даних. Вони грають важливу роль у розвитку та ефективному функціонуванні підприємства. Ось кілька типових інформаційних ресурсів, які можуть бути доступні у підприємства:

1. Комп'ютерна мережа та Інтранет. Інтранет - це внутрішня мережа підприємства, яка забезпечує обмін інформацією між співробітниками. Вона може містити веб-портали, електронну пошту, спільні документи та інші інструменти спілкування та співпраці.

2. Електронна пошта. Використовується для обміну повідомленнями між співробітниками підприємства, а також зовнішніми сторонами.

3. Інформаційні системи управління (Enterprise Resource Planning - ERP). ERP-системи централізують дані та процеси управління підприємством, включаючи фінанси, управління персоналом, логістику та інше. Вони дозволяють спростити бізнес-процеси та забезпечити доступ до актуальних даних.

4. Бази даних. Бази даних використовуються для зберігання та організації інформації, яка використовується в різних аспектах діяльності підприємства, наприклад, клієнтська база даних, база даних постачальників тощо.

5. Інформаційні системи маркетингу та продажів. Ці системи допомагають підприємству відстежувати та аналізувати дані взаємодії з клієнтами, управляти контактами, продажами та збирати аналітичні дані.

6. Системи управління проектами. Використовуються для планування, виконання та моніторингу проектів, включаючи управління завданнями, ресурсами та термінами.

7. Системи управління персоналом. Допомагають управляти процесами, пов'язаними з наймом, підбором, навчанням, оплатою праці, відпустками та іншими аспектами управління персоналом.

8. Бізнес-аналітика та звітність. Ці інструменти дозволяють аналізувати дані підприємства, створювати звіти та візуалізації, що допомагають приймати управлінські рішення.

1.2 Система адміністрування ресурсами підприємства

Система управління ресурсами підприємства (Enterprise Resource Planning - ERP) - це комплексна інформаційна система, яка інтегрує різні функції та процеси управління підприємством в одну централізовану платформу. Її головна мета полягає у покращенні ефективності та координації діяльності підприємства, оптимізації ресурсів та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень.

У нинішніх умовах результативне управління ресурсами підприємства являє собою вартісний процес управління організації в цілому. Отже, підвищення ефективності управлінської діяльності ресурсами підприємства на основі систем управління ресурсами стає одним з напрямів поліпшення діяльності підприємства загалом.

Запровадження систем управління ресурсами підприємством, як і будь-яке зосереджене перетворення на підприємстві, є важким і нерідко хворобливим процесом.

Однією з важливих систем управління ресурсами підприємства є ERP - системи здатні автоматизувати практично всі області діяльності сучасного промислового підприємства середнього масштабу. Це і обробка замовлень, прогнозування і управління запасами, закупівлями і збутом, виробничими процесами, проектування потреб в сировині і матеріалах, диспетчеризація, а також бухгалтерський облік, управління фінансами, проектами, персоналом, якістю, взаємодія з PDM і АСУ ТП, а також з системами штрих-кодування.

Однак, деякі з проблем, які утворюються при впровадженні системи, доволі якісно вивчені, формалізовані і мають діючі методології рішення.

Система управління ресурсами підприємства включає в себе функціональні модулі, які вказані у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Функціональні модулі системи управління ресурсами підприємства

1. Фінанси і облік	Модуль фінансів та обліку включає в себе функції бухгалтерського обліку, фінансового планування, контролю витрат, керування бюджетами, оподаткування та фінансової звітності.
2. Управління ланцюгом постачання	Цей модуль охоплює процеси замовлення, закупівлі, управління запасами, логістики та виробництва. Він допомагає впорядкувати постачальницький ланцюг, зменшити запаси та оптимізувати постачання товарів та послуг.
3. Управління виробництвом	Цей модуль включає в себе планування виробництва, керування ресурсами, планування потужностей, контроль якості та управління проектами.
4. Управління персоналом	Модуль управління персоналом охоплює процеси набору персоналу, управління кадровими даними, заробітною платою, навчанням та розвитком співробітників.
5. Керування взаємодією з клієнтами	Цей модуль дозволяє відстежувати взаємодію з клієнтами, управляти продажами, маркетингом та обслуговуванням клієнтів.
6. Аналітика та звітність	Модуль аналітики та звітності забезпечує аналіз бізнес-даних, створення звітів, візуалізацію та прийняття управлінських рішень на основі доступної інформації.
7. Інтеграція зовнішніх систем	ERP-система може взаємодіяти з іншими системами, такими як системи електронної комерції, постачальники електронних послуг, системи управління відносинами зі споживачами тощо.

Використання ERP-системи має декілька переваг для підприємства. Ось деякі з них:

1. Інтеграція даних: ERP-система об'єднує різні функціональні області підприємства в одну централізовану систему. Це дозволяє підприємству зберігати всі дані в єдиній базі даних і забезпечує їх інтеграцію та спільний доступ для всіх відділів та процесів.

2. Оптимізація процесів: ERP-система надає можливість автоматизувати багато бізнес-процесів, що допомагає покращити ефективність та продуктивність роботи. Вона дозволяє автоматично виконувати завдання, мінімізувати ручну роботу, уникати дублювання даних та зменшувати помилки.

3. Оптимальне управління ресурсами: ERP-система дозволяє ефективно управляти різними ресурсами підприємства, такими як фінанси, матеріали, персонал та інше. Вона допомагає планувати та керувати розподілом ресурсів, що дозволяє підприємству зменшувати витрати, оптимізувати запаси та забезпечувати ефективне використання ресурсів.

4. Покращена аналітика та звітність: ERP-система надає розширені можливості аналізу даних та створення звітів. Вона дозволяє підприємству отримувати детальну інформацію про різні аспекти діяльності, виконувати аналізи, прогнозування та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

5. Підвищена прозорість та контроль: ERP-система забезпечує підприємству прозорість в управлінні даними та процесами. Це дозволяє керівництву мати повний контроль над діяльністю підприємства, відстежувати виконання завдань, контролювати доступ до даних та забезпечувати дотримання політик та процедур.

Враховуючи ці переваги, використання ERP-системи допомагає підприємству покращити свою продуктивність, ефективність та конкурентоспроможність, сприяючи оптимізації бізнес-процесів та кращому управлінню ресурсами.

1.3 Методичні інструменти оцінки ефективності використання ресурсів підприємства

Як і кожна логіко-мисленева діяльність оцінка ефективності використання ресурсів повинна базуватись на системі положень, дотримання яких дозволяє підвищити результат та правильність аналізу.

Зокрема, в основні положення оцінювання входять: точність, достовірність, релевантність, системність, комплексність, порівнянність, періодичність тощо.

Оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства передбачає застосування методичних прийомів аналізу і синтезу, що у практиці проявляється під час дослідження як окремих складових, так і ресурсного потенціалу в цілому. Отже, розглянемо деякі поширені показники, що можуть бути застосовані у процесі оцінювання.

Оцінка ефективності використання ресурсів підприємства є важливим завданням для визначення результативності його діяльності. Для цього можуть використовуватись різні методичні інструменти:

1. Аналіз фінансових показників: Цей метод включає оцінку фінансових звітів підприємства, таких як баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про готовість до платежів тощо. За допомогою фінансового аналізу можна оцінити рентабельність, ліквідність, оборотність активів та інші фінансові показники, що вказують на ефективне використання ресурсів.

2. Показники продуктивності: Цей метод використовується для вимірювання продуктивності підприємства та його виробничих процесів. Він може включати такі показники, як виробнича потужність, використання машин та обладнання, кількість вироблених одиниць продукції на одиницю ресурсів, час циклу тощо.

3. Бенчмаркінг: Цей метод полягає у порівнянні продуктивності та результатів підприємства з найкращими практиками відомих компаній або з іншими суб'єктами галузі. Бенчмаркінг дозволяє ідентифікувати недоліки та знайти шляхи для поліпшення ефективності використання ресурсів.

4. Метод ABC-аналізу: Цей метод базується на класифікації ресурсів підприємства за їх значущістю. За допомогою ABC-аналізу ресурси поділяються на три групи: "А" (найважливіші), "В" (середньої важливості) та "С" (найменш важливі). Це дозволяє спрямувати увагу на керування найважливішими ресурсами та покращити їх використання.

5. Балансовий підхід до оцінки: Цей підхід передбачає забезпечення балансу між різними видами ресурсів підприємства. Він вимагає оцінки використання ресурсів з позиції їх внутрішньої взаємодії та забезпечення гармонійного розвитку всіх аспектів діяльності підприємства.

Загальна «процедура» використання методів оцінки ефективності використання ресурсів на підприємстві розподіляється на такі кроки:

1. Визначення мети оцінки: Спочатку потрібно чітко визначити, яку саме аспект ефективності використання ресурсів ви плануєте оцінювати. Це може бути фінансова ефективність, продуктивність, оптимальне використання матеріальних ресурсів тощо.

2. Вибір методу оцінки: Залежно від мети оцінки і доступних даних виберіть відповідний метод або комбінацію методів, які найкраще відповідають вашим потребам. Наприклад, можна використовувати фінансовий аналіз, ABC-аналіз, бенчмаркінг або інші підходи.

3. Збір та аналіз даних: Зіберіть необхідні дані для проведення оцінки. Це можуть бути фінансові звіти, дані про продуктивність, витрати ресурсів, обсяги виробництва тощо. Після цього аналізуйте ці дані для отримання необхідних показників та результатів.

4. Використання показників та оцінка: На основі отриманих даних та показників проведіть оцінку ефективності використання ресурсів підприємства. Порівнюйте показники зі стандартами, бенчмарками або минулими періодами для отримання контекстуальної інформації.

5. Висновки та рекомендації: На основі результатів оцінки складіть висновки щодо ефективності використання ресурсів підприємства. Ідентифікуйте сильні та слабкі сторони, проблемні області та можливості для поліпшення. Розробіть конкретні рекомендації щодо оптимізації використання ресурсів.

6. Впровадження поліпшень: На основі рекомендацій розробіть план впровадження поліпшень та змін. Визначте необхідні ресурси, кроки та відповідальних осіб для реалізації запропонованих змін.

7. Моніторинг та перевірка результатів: Після впровадження поліпшень періодично перевіряйте результати та моніторте ефективність використання ресурсів. Переконайтеся, що запроваджені зміни призводять до досягнення бажаних показників та покращення ефективності.

Цей процес оцінки може бути повторюваним та регулярно проводитись для забезпечення постійного контролю над ефективністю використання ресурсів підприємства та виявлення можливостей для подальшого вдосконалення.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА І РОЗБІР ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МЕТАЛ ХОЛДІНГ ТРЕЙД»

2.1 Проблеми та перспективи розвитку металургійної промисловості в Україні

За сучасних умов функціонування промисловості України набуває активного розвитку на засадах впровадження нового інструментарію та дієвих механізмів управління. Металургійна галузь України є однією з провідних вітчизняних галузей країни. За результатами 2018 року Україна займає 10 місце у світі серед виробників чавуну та 13 місце з виробництва сталі. Показники розвитку України за 2018 рік показують, що порівняно з минулими кризовими роками Україна поступово повертає собі лідируючі позиції на світовому ринку серед найбільш розвинутих країн. Завдяки цьому металургійна промисловість відроджується та потребує розвитку та підтримку у таких напрямках: підприємства почали активний пошук нових партнерів і нових ринків збуту, а також збільшили обсяги продажів за рахунок старих покупців; металургійна промисловість України почала інтеграцію до глобальних світових процесів і підвищення стандартів для відповідності на світовому ринку. Металургія являється рушійною промисловістю в Україні. У минулому році 1/3 валютних надходжень України припало на металургійну промисловість. Проте, за даними World Steel Association, з 2018 року Україна займає 13 місце у світовому рейтингу виробників сталі.

До найбільших виробників сталі у світі входять Китай, Індія, Японія, США, Південна Корея, Росія, Німеччина, Туреччина, Бразилія, Іран.

За останні 10 років показники виробництва сталі у Китаю та Індії виростили у 2 рази, що свідчить про підвищення конкуренції на світовому ринку металургійної продукції. Найбільша частка сталі виробляється у Китаї, що становить 51,3 % від світового обсягу виробництва. 20 найбільших країн, що виробляють сталь, виготовляють у сукупності більше 90 % світового виробництва. Одночасно найбільші споживачі сталі у світі у 2018 році були Китай, Європейський Союз, США та Японія. Також є країни, що не виробляють товари металургійної галузі або виробляють недостатньо для задоволення внутрішніх потреб, а саме країни Близького та Середнього Сходу, Африки, Південної та Центральної Америки.

Порівняно з країнами-лідерами Україна за останні 10 років вдвічі скоротила вироблення сталі, своєю чергою, Китай та Індія збільшили обсяги виготовлення сталі в 2 рази (рис. 1).

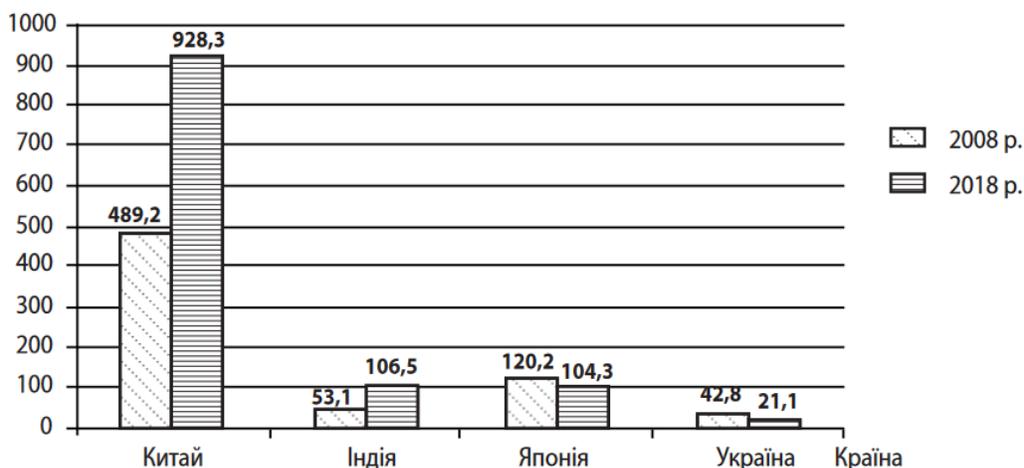

Рисунок 2.1 – Виробництво сталі порівняно з країнами-лідерами

Наразі чорна металургія світу перебуває у стані стагнації, незважаючи на те, що його ринок залишається висококонку rentним. При збільшенні попиту ринок швидко задовольнить потреби через велику кількість пропозицій, але все це веде до негативного наслідку, а саме складування продукції. Через таку

проблему підприємства швидко будуть вичерпувати власні активи та закриватись. У грудні 2018 р. світове виробництво сталі становило 1808,6 млн т, що на 4,6 % більше, ніж у грудні 2017 р.

За таких показників є можливість подальшого зростання виробництва та виходу зі стану стагнації. Таким чином, існує значний резерв потужностей у світі з виплавки сталі, що не використовується. Порівняно з минулим роком резерв виробничих потужностей зростав. Така ситуація відображає загострення конкуренції на ринку світового сталого плавлення, а з іншого боку – показує можливість швидко задовольнити зростаючий попит на сталь у світі.

У разі збільшення попиту можливо використати резерв потужностей, що дозволять не змінювати ціну на товари. Це потрібно враховувати вітчизняним металургам при розробці власної ринкової стратегії та тактики на коротко- і середньотермінову перспективу. Також потрібно враховувати, що значний приплив попиту можливий лише з-за кордону, тому слід налагоджувати політичні й економічні стосунки з країнами-експортерами.

Починаючи з 2014 року Україна втратила частину металургійних потужностей на окупованих територіях Донбасу, що становить понад 3,3 млн т сталі на рік. За 2018 рік металургійна галузь України виготовила 20,6 млн т чавуну, що становить 102 % відносно аналогічного періоду 2017 р., 20,1 млн т сталі (98,5 % відносно 2017 р.), 18,36 млн т прокату (100,2 % відносно 2017 р.) (рис. 2). Таким чином, «металургійна» частка у ВВП становить понад 15 %, що є досить суттєвим.

Металургійна галузь України повертається в докризовий стан. Проте існують проблеми, що гальмують розвиток промисловості та є перепонами для позиціонування на нових ринках. Однією з головних проблем є фізично та морально застарілі технології, що не дозволяють бути конкурентоспроможними та задовольняти потреби покупців у якості продукції. Саме модернізація та

впровадження інноваційних технологій дозволить відповідати світовим стандартам якості. Також значними проблемами розвитку металургійних підприємств є відсутність енергозберігаючих технологій.

Внаслідок кризи та відсутності превентивного управління змінами відбулась втрата значної частки ринку. Для вирішення виявлених проблем у металургійній галузі необхідно: по-перше, створення державного регулюючого органу, що одночасно буде регламентувати та контролювати діяльність як металургійних підприємств, так і галузі загалом (комісія або комітет при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі). Використання нових енергозберігаючих та екологічних технологій дозволить взяти активну участь у різноманітних програмах і грантах, як надають партнери України (ЄС, ЄБРР, СОТ тощо). За умови виконання усіх рекомендацій у наступні роки металургійна промисловість якісно зміниться та зможе завоювати нові ринки збуту. По-друге, слід налагодити співпрацю з інвесторами та підвищити привабливість галузі для нових, що дасть можливість вдосконалити технології та розширити можливості металургійних підприємств щодо розвитку взаємодії з підприємствами інших галузей.

2.2 Організаційно-правові засади підприємства

Повне найменування юридичної особи та скорочене у разі наявності,
Ідентифікаційний код юридичної особи:

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Метал Халдінг
Трейд», ТОВ «Метал Холдінг Трейд», 37412768

Ідентифікаційний код відокремленого підрозділу юридичної особи:

41670342

Місцезнаходження окремого підрозділу:

36007, ПОЛТАВСЬКА ОБЛ., МІСТО ПОЛТАВА, ВУЛИЦЯ МАРШАЛА БІРЮЗОВА, БУДИНОК 51А

Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань:

18.10.2017 №1 068 103 0047 026984

Прізвище, ім'я та по-батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи на підставі довіреності, у тому числі підписувати договори та наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи, — керівник відокремленого підрозділу юридичної особи:

ТОВСТУН ВІКТОР ВІКТОРОВИЧ (Директор, що діє на підставі довіреності)

Дата та номер запису про взяття на облік, назва та ідентифікаційні коди органів статистики, Міндоходів, Пенсійного фонду України, в яких відокремлений підрозділ юридичної особи перебуває на обліку:

19.10.2017, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ, 21680000

18.10.2018, 50968, ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ У М. ПОЛТАВІ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДФС У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, 39680655 (дані про взяття на облік як платника податків)

18.10.2017, 10000001039442, ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ У М. ПОЛТАВІ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДФС У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, 39680655 (дані про взяття на облік як платника єдиного внеску)

Не підлягає постановці на облік в ПЕНСІЙНОМУ ФОНДІ УКРАЇНИ у зв'язку з прийняттям Закону України від 04.07.2013 №406-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи»

Дані про основний вид економічної діяльності:

46.72 Оптова торгівля металами та металевими рудами

Дані про реєстраційний номер платника єдиного внеску:

10000001039442

Клас професійного ризику виробництва платника єдиного внеску за основним видом його економічної діяльності:

відомості відсутні

Статутом ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» визначено, що вищим органом підприємства є збори учасників, керівними органами є спостережна рада, правління та ревізійна комісія. Поточне управління роботою здійснюється генеральним директором за напрямками діяльності та їх заступниками.

До компетенції загальних зборів належать:

1. Внесення змін до Статуту спільного підприємства та його статутного капіталу;
2. Обрання та відкликання Голови та членів Наглядової Ради;
3. Обрання та відкликання Голови та членів Ревізійної комісії;
4. Обрання Голови та членів Правління підприємства;
5. Затвердження річної фінансової звітності, розподіл прибутків, збитків підприємства;
6. Затвердження звітів та висновків Ревізійної комісії, терміну і порядку виплати частини прибутку;
7. Створення виділених та припинення діяльності дочірних підприємств, філій та представництв підприємства;
8. Прийняття рішень про випуск акцій;
9. Прийняття рішень про передачу ведення реєстру власників іменних цінних паперів підприємства;
10. Прийняття рішення про ліквідацію підприємства.

Заступнику директора з маркетингу підкорюється комерційний відділ та відділ збуту. Заступнику директора з маркетингу здійснює керівництво планово-економічного відділу, основні завдання, якого полягають в наступному:

1)Формування єдиної економічної політики підприємства, в основу якого покладено аналіз стану та тенденцій розвитку галузі;

2)Керівництво роботою економічного планування, сплановано на організацію раціональної господарської діяльності, виявлення та використання резервів виробництва з метою досягнення економічної ефективності;

3)Організація та удосконалення внутрішнього господарського розрахунку;

4)Контроль за виконання підрозділами підприємства законодавства в галузі економіки.

На підприємстві ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» є три види управління - організаційна структура, лінійно-функціональна структура та лінійно-організаційна структура.

Організаційна структура управління суб'єктом господарювання – це форма системи управління, що визначає склад, взаємодію та підпорядкованість її елементів. Керування Товариства побудоване таким чином, що забезпечити в науково-технічних, організаційних відносинах всіх частин товариства, а також використання трудових матеріальних ресурсів.

На ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» працює лінійно-функціональна структура управління, що становить комбінацію лінійної і функціональної структури. В дану структуру покладено принцип розподілення повноважень та відповідальності за функціями прийняття рішень по вертикалі.

Також є лінійна організаційна структура, якій притаманно лише один керівник, якому підлеглий має підпорядкуватися і виконувати всі функції

адміністративного і спеціального характеру у відповідному підрозділі. Керівник повинен бути висококваліфікованим, здатним вирішити складність різних питань та підрозділів.

Підприємство має вертикально-інтегровану модель бізнесу, що забезпечує ефективне ведення, гнучкість реагування та зміну кон'юктури на світовому ринку, стійке зростання, прибутковість незалежно від економічних циклів. Також до цієї групи належать металургійні та видобувні підприємства, які розташовані в Україні, США і Європі, а також продаж їх продукції охоплює весь світовий ринок. Більша частина готової продукції експортується до 75 країн світу на регіональні сегменти ринку.

Рисунок 2.2 – Структура управління ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд»

Також можемо визначити металеву продукцію, яка займає лідируючі позиції на ринку протягом 2019-2021 років. Загальна динаміка ємності металопродукції у період 2019-2021 років зазначена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Ємність ринку металопродукції у 2019-2021 рр.

Назва продукції	2019	2020	2021
-----------------	------	------	------

ГК тонколистовий прокат	935	900	959
ГК товстий лист	475	430	513
Кутик	135	115	105
Арматура	919	890	810
Катанка	441	420	399
Швелер	110	136	99
Балка	63	48	32
Рейки	90	97	115
Оцинкований прокат	310	328	385
Прокат з полімерним покриттям	292	305	320
Трубна заготовка	61	46	65
Труби	421	448	479
Чавун	137	168	156
Всього, тис. тонн	4389	4331	4437

Підприємства мають великий перелік методів для оцінки конкурентоспроможності. Методичні підходи оцінки і аналізу конкурентоспроможності підприємства можна їх розподіляти від способу піднесення інформації.

Ринок металопродукції в Україні досить активно розвивається і має багато компаній, які вдало конкурують на ньому. Вони здійснюють операції з купівлі, продажу металів та їх обробки. Основними виробничими компаніями у галузі металопродукції в Україні є Метінвест та АлселорМітталКривийРіг. Дані підприємства реалізують торгівлю як з кінцевими споживачами металу та з торговими компаніями, які є посередниками. Даними посередниками виступають такі компанії: ТОВ «Фірма Віват», ТОВ «Метал Холдінг Трейд», ТОВ «АВ Метал», ТОВ «Вартіс», ТОВ «Краф».

Постачальниками для ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» є юридичні особи, які розташовані на території України, переважно в Запоріжжі та

Дніпропетровську. На розвиток і положення підприємства на ринок важливий вплив мають постачальники. Споживачами продукції підприємства ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» є фізичні, юридичні особи підприємства та державні органами.

Основними конкурентами ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» на внутрішньому ринку є декілька підприємств: ТОВ «Ферро Мінералз», ТОВ «Крафт», АТ Українська гірнометалургічна компанія, ТОВ «Вікат», ТОВ «АВ Метал Груп», ТОВ «Сталекс» та ТОВ «Трансмет Юг». Можемо проаналізувати структуру конкурентів та послуг ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд», які є досить конкурентоздатними на ринку в Україні та близького зарубіжжя, володіти надійною базою постачальників та споживачів.

Стратегія розвитку СІМ (сила і можливості) полягає в фінансовому становищі підприємства, яке дозволяє інвестувати модернізацію виробництва, тим самим зменшити кількість викидів на поліпшення навколишнього середовища, яке дає змогу зменшити витрати на допоміжні очищувальні споруди та їх податки.

Стратегія розвитку СІЗ (сила та загрози) полягає в покращенні та розширенні соціальних програм на зовнішньому і внутрішньому середовищі, та дозволяє приєднати більше кваліфікованих спеціалістів і удосконалити імідж підприємства. ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» має досвід впровадження в таких заходах, тому отримує змогу сприяти вдосконаленню нормативної бази України з питань соціальної відповідальності бізнесу. Також Товариство має кваліфіковану і високопрофесійну команду, та стабільне фінансове становище, якому потрібно приділяти більш максимальну увагу.

2.3 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства

ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» працює на ринку металопрокату більше 25 років. Підприємство на сьогодні займає лідируючі позиції, надаючи широкий спектр послуг, пов'язаних з перепродажною підготовкою, реалізацією та доставкою металопрокату.

Полтавська філія Товариства з обмеженою відповідальністю «Метал Холдінг Трейд» (надалі «Товариство») діє на підставі Статуту, Конституції України, Закону України «Про господарські товариства», Цивільного Кодексу України.

Повна назва товариства: Товариство з обмеженою відповідальністю Полтавська філія «Метал Холдінг Трейд». Скорочена назва: ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд». Місцезнаходження Товариства: Україна, 36007, Полтавська область, м. Полтава, вулиця Маршала Бірюзова, будинок 51А.

Сайт Товариства: <https://metall-holding.com.ua>.

Товариство засноване на приватній власності, шляхом внесків учасників для здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку на основі повного господарського розрахунку, самофінансування, самоокупність та зареєстроване виконавчим комітетом Полтавської міської Ради розпорядження № 636-р від 28.08.2017р.

Місія ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» полягає у врегулюванні ефективності і зв'язку між постачальниками і покупцями чорного, нержавіючого та алюмінійового металопрокату.

Стратегія ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» – забезпечити лідерство компанії в тих галузях ринку, які вона обслуговує шляхом розширення асортименту, вдосконалення якості обслуговування та збільшення наданих послуг.

Цінність ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» визначається в:

- чесність (добропорядні відносини з партнерами);

- інновації (використання передових відносин);
- повага (відкрита робоча атмосфера);
- досконалість (бути кращим у всьому);
- стабільність (змінюються обставини, а принципи - ніколи).

Цілі ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» полягають в наступному:
лідерство компанії в областях поставки та обслуговування металопрокату в Україні;

- дотримуватися високих вимог обслуговування клієнтів;
- завжди покращувати якість продукції та послуг, які надаються;
- підтримувати та розкручувати професійні навички співробітників;
- відповідати заробленому іміджу надійної компанії з постачання металопрокату в Україні.

Мету даного Товариства, можна здійснити в декількох видах:

1. Торгівля:

- оптова, оптово-роздрібна, роздрібна та комісійна торгівля непродовольчими товарами в тому числі і через мережу Інтернет;
- створення салонів, магазинів за кордоном та в Україні;
- оптова та роздрібна торгівля лісоматеріалами,будівельними матеріалами, інструментами, приладами та обладнаннями;
- оптова та роздрібна торгівля нафтопродуктами, паливно-мастильними матеріалами, прилади і обладнання для них;
- оптово-роздрібна,оптова,роздрібна і комісійна торгівля поліграфічним обладнанням, комп'ютерною та офісною технікою;
- оптово-роздрібна,оптова,роздрібна і комісійна торгівля засобами зв'язку;
- оптова та роздрібна торгівля електрообладнанням;
- оптова та роздрібна торгівля зі скла,пластмаси і полімерів;

- оптова і роздрібна торгівля продуктами побутової хімії;
- оптова і роздрібна торгівля фармацевтичними препаратами, гігієнічними засобами, косметичними товарами і парфумами;
- посередництво в торгівлі товарами широкого асортименту.

2. Зовнішня торгівля:

- торгово-посередницька діяльність;
- торгівельно-закупівельна діяльність;
- операції пов'язані з імпортом та експортом товарів, робіт та послуг;
- товарообмін відповідно до чинного законодавства.

3. Операції з нерухомим майном:

- операції з власним нерухомим майном;
- будівництво об'єктів нерухомості для продажу чи оренду;
- фінансування та організація будівництва об'єктів нерухомості;
- купівля і продаж власного нерухомого майна (земельні ділянки, житлові та нежитлові будинки,);
- здавання в оренду власне нерухоме майно, земельні ділянки, житлова та нежитлова нерухомість;
- управління нерухомим майном, в тому числі управління від іменні власника житловою нерухомістю.

Вид діяльності:

- 46.72 Оптова торгівля металами та металевими рудами;
- 25.11 Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій;
- 25.62 Механічне оброблення металевих виробів;
- 47.19 Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах;
- 49.41 Вантажний автомобіль;
- 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.

ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» пропонує широкий асортимент металопрокату:

- швелер гнутий та гарячекатаний;
- листовий та трубний прокат;
- кутик металевий гарячекатаний та гнутий;
- балка двотаврова;
- шестигранник;
- дріт;
- арматура сталева;
- катанка;
- смуга;
- круг сталевий;
- супутні товари.

Також товариство надає спектр супутніх послуг, які можуть додатково замовити клієнти – це доставка, згинання металопрокату і порізка металу подовжню та поперечну.

Дані показники діяльності підприємства відображають, що середня вартість сукупного капіталу підприємства в період з 2019-2021 роках збільшувався. У 2021 році темп збільшився у порівнянні з 2019 роком на 13,87%, відповідно у 2021 році з 2020 роком показник зріс на 6,61%. Середня вартість власного капіталу коливалася. У 2021 до 2019 році вартість піднялася на 2,26 %, у порівнянні з 2021-2020 році зросла на 3,92%. Основні засоби, за первинною вартістю на кінець року 2021-2019 року знизилися на 1983 тис.грн, а в 2021-2020 році бачимо зростання на 190,7 тис.грн. Знос на кінець року за 2021-2019 рік показує 137,5 тис.грн, а за 2021-2020 рік збільшився тільки на 23,1 тис.грн. Середньорічна вартість основних засобів на підприємстві показує, що у період з 2021-2019 року зменшилась вартість на 1959,75 тис.грн.(81,89%), а з 2021-2020

року на 991,5 тис.грн (89,99%). Вартість нематеріальних активів ТОВ ПФ «Метал Холдінг Трейд» за первинною вартістю на кінець року зросла на 16,3 тис.грн.(140,95%) за 2021-2019 рік. Знос накопичена амортизація на кінець року за 2021-2019 рік зросла на 19,8 тис.грн, а за 2021-2020 рік зросла на 1,2 тис.грн. Середня вартість нематеріальних активів підприємства зросла за період 2021-2019 роки на 23,65 тис.грн(172,88%), в порівнянні з 2021-2020 роках – 8,15 тис.грн.(116,99%).

Усього на кінець року оборотність активів зросла так, що за 2021-2019 рік станове 3637,6 тис.грн.(153,72%), а за 2021-2020 роки оборотність активів виросла на 1146,6 тис.грн. (112,37%). Дебіторська заборгованість на кінець року за 2021-2019 рік збільшилась на 1595,6 тис.грн., а за 2021-2020 рік теж збільшилась, але на 605,8 тис.грн. Найбільшим показником середніх залишків оборотних активів становило у 2021 році (9835 тис.грн.), а найменшим показником був 2019 рік (6078,5 тис.грн.).

Бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції має коливання: у 2019 році чистий дохід від реалізації становив 102160 тис.грн., а у 2020 році – 112651,1 тис.грн. відбулося збільшення на 91,73%. У 2021 році – 93720 тис.грн., зросла на 83,19%. Можна сказати, що це є позитивною тенденцією, тому що підприємство збільшує свої обсяги на надання послуг зі своїм ростом. Також коливалася собівартість реалізованої продукції у 2021 році –86597 тис.грн. у порівнянні з 2019 роком –94396 тис.грн. зросла на 91,73% , а з порівнянням 2020 роком – 104019,4 тис.грн. на 83,25% – це означає, що зросли витрати на товар, послуги та транспорт. В свою чергу валовий прибуток коливався від 91,75% до 82,53%, а чистий прибуток зростав від 82,08% до 90,24%.

2.3 Стан охорони праці товариства

Охорона праці – це:

1. Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини під час трудової діяльності.

2. Чинна (що діє на підставі відповідних законодавчих та інших нормативних актів) система соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, які забезпечують збереження здоров'я та працездатність людини під час праці.

3. Дозвіл на початок робіт підвищеної небезпеки, який необхідний організації чи підприємству.

Охорона праці в металургійній промисловості необхідна задля забезпечення нетравматичної праці на виробництві. За статистикою, в Україні за 2019 рік на металургійному виробництві травмувалось 199 людей, що приблизно на 40-50 людей менше, ніж в попередні роки. У цьому ж році статистика показує 18 смертельних випадків на металургійному виробництві, більшість з яких пов'язанні з падінням працівників, обрушенням предметів та дією деталей, що рухаються.

Металургійне виробництво характеризується наявністю цілого ряду негативних факторів, які вже стали традиційними: старіння основних фондів, зростаюча кількість фізично зношеного та морально застарілого обладнання, машин та механізмів, не відповідність безпечним умовам праці; постійне збільшення кількості робочих місць, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці, не забезпечення працюючих засобами індивідуального захисту; значне послаблення трудової та виробничої дисципліни.

Комплексом проблем є низька якість виробів, невідповідність стандартам та застарілі основні засоби, що веде до низького рівня конкурентоспроможності на світовому ринку металургії.

Металургія складається з низки послідовних зв'язаних між собою стадій виробничого процесу, починаючи від видобутку сировини і закінчуючи випуском готової продукції – виробів з чорних або кольорових металів та їх сплавів. Металургія складається з трьох взаємопов'язаних виробництв: гірничодобувної промисловості, чорної металургії та кольорової металургії.

Рисунок 2.3 – Структура металургійної промисловості

У сучасному металургійному виробництві постійно зростає кількість технологічних процесів, різних речовин, що представляють небезпеку для життя і здоров'я працівників металургії, і саме врахування цих нових небезпечних та шкідливих факторів з метою розробки ефективних заходів і засобів з охорони праці і їх закріплення на законодавчому рівні є основою для підвищення рівня безпеки металургійної промисловості як однієї з основних галузей економіки країни.

До найважливіших підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують охорону праці в галузі, належать:

1. «Правила охорони праці в металургійній промисловості» (наказ Держгірпромнагляду №289 від 22.12. 2009р.);

2. «Типове положення про навчання з питань охорони праці» (наказ Держнаглядохоронпраці 25.01.2005 №15);

3. «Правила відшкодування власником підприємства шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків» (№838 від 23.07.1993р.);

4. «Положення про порядок проведення розслідування та введення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» (№1232 від 30.11.2011р.);

5. «Список виробництв, професій і робіт з важкими та шкідливими умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затверджений МОЗ» (№256 від 29.12.1993р.);

6. Постанова КМУ «Про затвердження порядку видачі дозволів Держнаглядохоронпраці та його територіальними органами» (№1631 від 15.10.03);

7. «Положення про порядок накладання штрафів на підприємство за порушення нормативних актів про охорону праці» (№ 754 від 17.09.1993р.);

8. «Положення про Державний Комітет України з нагляду за охороною праці» (затверджено указом Президента № 29/2003 від 16.01.2003 р.).

Нормативно-правові акти з охорони праці в міру розвитку наукових досягнень не рідше одного разу на десять років мають переглядатися, уточнюватися й доповнюватися.

Наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 12.04.2012 № 74 затверджено «Покажчик нормативно-правових актів з питань охорони праці» станом на 3 вересня 2012 року. В табл. 2.4.2 наведено деякі основні нормативно-правові акти з питань охорони праці (ОП), яких слід дотримуватися на підприємствах металургійної галузі.

Таблиця 2.3 – Нормативно-правові акти з питань ОП

НПАОП 27.0-1.01-08	Правила охорони праці в металургійній промисловості
НПАОП 0.00-4.01-08	Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту
НПАОП 27.0-3.01-08	Норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам металургійної промисловості
НПАОП 27.1-1.01-09	Правила охорони праці у сталеплавильному виробництві
НПАОП 27.1-1.02-97	Правила безпеки у доменному виробництві
НПАОП 27.1-1.06-08	Правила охорони праці під час ремонту устаткування на підприємствах чорної металургії
НПАОП 27.1-1.09-09	Правила охорони праці у газовому господарстві підприємств чорної металургії
НПАОП 0.00-1.01-07	Правила будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів
НПАОП 0.00-1.04-07	Правила вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання
НПАОП 0.00-1.11-98	Правила будови і безпечної експлуатації трубопроводів пари і гарячої води
НПАОП 0.00-1.13-71	Правила будови і безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів
НПАОП 0.00-1.15-07	Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті
НПАОП 0.00-1.16-96	Правила атестації зварників
НПАОП 0.00-1.17-92	Єдині правила безпеки при вибухових роботах
НПАОП 0.00-1.22-08	Правила будови і безпечної експлуатації навантажувачів
НПАОП 0.00-1.30-01	Правила безпечної роботи з інструментом та пристроями

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТОВ «МЕТАЛ ХОЛДІНГ ТРЕЙД»

3.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд»

Оцінка ефективності використання ресурсів є важливим процесом як для багатьох організацій і підприємств, так і для ТОВ «Метал Холдінг Трейд». Ця оцінка допомагає визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси, такі як людські ресурси, фінансові кошти, матеріали, час і енергія. Тому приступимо до оцінки використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд». Щоб провести розрахунки ми будемо використовувати дані додатків А, Б, В, у яких представлені фінансова та статистична звітності ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 роки.

Одним з найважливіших показників, що характеризує роботу підприємства, ефективність його функціонування є продуктивність праці. Продуктивність є важливим показником ефективності використання ресурсів. Вона вимірюється у відношенні вироблених продуктів або послуг до використаних ресурсів, таких як праця, матеріали або машини. Вища продуктивність означає, що ресурси використовуються більш ефективно. Узагальнюючим показником ефективності використання трудових ресурсів є продуктивність праці (табл. 3.1).

Середньорічна продуктивність праці одного працівника за звітні періоди розраховується як відношення обсягу випуску продукції до загального числа відроблених працівником людино – годин та обчислюється за формулою (3.1):

$$ПП_{\text{одн.пр.}}^{\text{річ.}} = \frac{ОВ}{Ч_{\text{пр.}}}, \quad (3.1)$$

де $ПП_{\text{одн.пр.}}^{\text{річ.}}$ – річна продуктивність праці одного працівника, тис.грн/ос.;

ОВ – обсяг виробництва продукції, тис.грн.;

ЧП_{ср.} – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

$$\text{ПП}_{2019}^{\text{річ.}} = \frac{405446}{280} = 1448,02 \text{ тис. грн/ос.}$$

$$\text{ПП}_{2020}^{\text{річ.}} = \frac{378552,2}{281} = 1347,2 \text{ тис. грн/ос.}$$

$$\text{ПП}_{2021}^{\text{річ.}} = \frac{381256,3}{281} = 1356,8 \text{ тис. грн/ос.}$$

Продуктивність праці одного робітника обчислюється аналогічно, як відношення обсягу виробництва продукції до середньооблікової чисельності робітників .

Для виявлення залежності від зміни продуктивності праці 1 робітника/працівника проведемо факторний аналіз і розрахунок впливу факторів на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019 - 2021 рр.

Факторна модель: зменшення середньорічної продуктивності праці робітника на 108,40 тис. грн.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{роб}} = \text{ПП}_{\text{річ.1}} - \text{ПП}_{\text{річ.0}} \quad (3.2)$$

де $\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{роб}}$ – середньорічна продуктивність праці 1 робітника, тис.грн/ос.;

$\text{ПП}_{\text{річ.1}}$ – річна продуктивність праці одного робітника у звітному періоді, тис.грн/ос.;

$\text{ПП}_{\text{річ.0}}$ – річна продуктивність праці одного робітника у базовому періоді, тис.грн/ос..

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{роб}} = 1499,95 - 1608,35 = -108,40 \text{ тис.грн/ос.}$$

Вплив факторів:

- зменшення обсягу випущеної продукції на 7122,80 тис.грн.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^1 = \frac{\text{Об}_1}{\text{ЧР}_0} \quad (3.3)$$

де Об_1 – обсяг випущеної продукції у звітному періоді, тис.грн.;
 ЧР_0 – чисельність робітників у базовому періоді, осіб.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^1 = \frac{396707,10}{248} = 1599,63 \text{ тис.грн/ос.}$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{Об}} = \text{ПП}_{\text{річ}}^1 - \text{ПП}_{\text{річ},0} \quad (3.4)$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{Об}} = 1599,63 - 1628,35 = -28,72 \text{ тис.грн/ос.}$$

– збільшення середньосписокової чисельності робітників на 13 осіб.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ЧР}} = \text{ПП}_{\text{річ},1} - \text{ПП}_{\text{річ}}^1 \quad (3.5)$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ЧР}} = 1519,95 - 1599,63 = -79,67 \text{ тис.грн/ос.}$$

$$\text{Перевірка: } (-28,72) + (-79,67) = -108,40 \text{ тис.грн/ос.}$$

Факторна модель: зменшення середньорічної продуктивності праці працівника на 108,40 тис. грн.

Вплив факторів:

– зменшення обсягу випущеної продукції на 7122,80 тис.грн.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^1 = \frac{\text{Об}_1}{(\text{ЧП}_0 \cdot \text{ПВ}_0)} \quad (3.6)$$

де ЧП_0 – чисельність працівників у базовому періоді, осіб;

ПВ_0 – питома вага робітників у складі працівників, %.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^1 = \frac{396707,10}{(280 \cdot 88,57)} = 1806,03 \text{ тис.грн/ос.}$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^1 = \frac{\text{Об}_1}{(\text{ЧП}_1 \cdot \text{ПВ}_1)} \quad (3.7)$$

де ЧП_1 – чисельність працівників у звітному періоді, осіб.

$$\text{ПП}_{(\text{річ})}^1 = \frac{396707,10}{(281 \cdot 92,88)} = 1519,95 \text{ тис.грн/ос.}$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{Об}} = \text{ПП}_{\text{річ}}^1 - \text{ПП}_{\text{річ},0} \quad (3.8)$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{Об}} = 1806,03 - 1628,35 = 177,68 \text{ тис.грн/ос.}$$

– збільшення середньосписокової чисельності працівників на 1 особу.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ЧП}} = \text{ПП}_{(\text{річ})}^1 - \text{ПП}_{\text{річ}}^1 \quad (3.9)$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ЧП}} = 1519,95 - 1806,03 = -286,08 \text{ тис.грн/ос.}$$

– збільшення питомої ваги робітників у складі працівників на 4%.

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ПВ}} = \text{ПП}_{(\text{річ})}^1 - \text{ПП}_{\text{річ}}^1 \quad (3.10)$$

$$\text{ПП}_{\text{річ}}^{\text{ЧП}} = 1519,95 - 1519,95 = 0 \text{ тис.грн/ос.}$$

$$\text{Перевірка: } 177,68 + (-286,08) + 0 = -108,40 \text{ тис.грн/ос.}$$

На основі розрахунків впливу факторів на зміну середньорічної продуктивності праці побудуємо узагальнюючу таблицю 3.1.

Таблиця 3.1 – Узагальнююча таблиця впливу факторів на середньорічну продуктивність праці 1-го робітника ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 р.р.

Фактори	Сума впливу, тис. грн./ос.
1. Зменшення обсягу випущеної продукції на 7122,80 тис.грн	-28,72
2. Збільшення середньосписокової чисельності робітників на 13 осіб	-79,67
3. Збільшення середньосписокової чисельності працівників на 1 чол.	-286,08
4. Збільшення питомої ваги робітників у складі працівників на 4 %	0
Всього	-394,47

Фактори, які викликали зниження продуктивності праці одного робітника:

– зменшення обсягу випущеної продукції на 7122,80 тис.грн. призвело до зниження середньорічної продуктивності праці одного робітника у 2021 році на 28,72 тис. грн./чол.;

– зменшення середньоспискової чисельності працівників на 1 особу призвело до зниження середньорічної продуктивності праці одного робітника у 2021 році на 286,08 тис. грн./чол.;

– зменшення середньоспискової чисельності робітників на 13 осіб призвело до зниження середньорічної продуктивності праці одного робітника у 2021 році на 79,67 тис. грн./чол.;

– збільшення питомої ваги робітників у складі працівників на 4 %

не призвело до зміни середньорічної продуктивності праці одного робітника у 2021 році.

Заробітна плата працівника не має нічого спільного з типом підприємства, залежить від індивідуального трудового внеску, кінцевого результату діяльності підприємства, підлягає податковому стягненню і не обмежується максимальною сумою. Середньомісячна заробітна плата одного працівника – це відношення фонду оплати праці усіх працівників у звітному періоді до середньооблікової чисельності працівників, що помножена на 12 місяців:

$$ЗП_{\text{од.пр.}}^{\text{сер}} = \frac{\text{ФОП}_{\text{усіх пр.}}}{\text{ЧП}_{\text{ср.}} \cdot 12 \text{ міс.}} \quad (3.11)$$

де $ЗП_{\text{од.пр.}}^{\text{сер}}$ – середньомісячна заробітна плата одного працівника, тис.грн.;

$\text{ФОП}_{\text{усіх пр.}}$ – фонд оплати праці усіх працівників, тис. грн.;

$\text{ЧП}_{\text{ср.}}$ – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

$$ЗП_{\text{од.пр.2021}}^{\text{сер}} = \frac{51387,00}{281 \cdot 12} = 15,24 \text{ тис. грн.}$$

Темп зростання середньомісячної заробітної плати одного працівника:

$$T_{\text{од.пр.}}^{\text{зр.с.з.п.}} = \frac{\frac{\text{ФОП}_{\text{усіх пр.1}}}{\text{ЧП}_{\text{ср.1}} \times 12 \text{ м.}}}{\frac{\text{ФОП}_{\text{усіх пр.0}}}{\text{ЧП}_{\text{ср.0}} \times 12 \text{ м.}}} \times 100\% \quad (3.12)$$

де $T_{\text{од.пр.}}^{\text{зр.с.з.п.}}$ – темп зростання середньомісячної заробітної плати одного працівника, %;

$\text{ФОП}_{\text{усіх пр.}}$ – фонд оплати праці усіх працівників, тис. грн.;

$\text{ЧП}_{\text{ср.}}$ – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Відповідно з розрахунку даних за 2019-2021 роки можемо спостерігати темп зростання середньомісячної заробітної плати одного працівника, розрахуємо за формулою (3.14):

$$T_{\text{од.пр.}}^{\text{зр.с.з.п.}} = \left(\frac{15,24}{12,33} \times 100\% \right) - 100\% = 23,59\%$$

На основі наданих даних можна зробити наступні спостереження:

1. Зменшення обсягу виробництва продукції: Обсяг виробництва продукції скоротився на 1,76% або на 7122,8 тис. грн. за період з 2019 по 2021 роки. Це може вказувати на зниження попиту на продукцію підприємства або на інші фактори, які вплинули на виробництво.

2. Зростання середньоспискової чисельності працівників: Середньоспискова чисельність працівників зросла на 1 особу або на 1%. Це може бути результатом набору нових працівників для заміщення вакансій або для розширення діяльності підприємства.

3. Збільшення середньоспискової чисельності робітників: Середньоспискова чисельність робітників збільшилась на 13 осіб або на 5,24%. Це може свідчити про збільшення виробничої потужності або про перехід до більш інтенсивної роботи з використанням більшої кількості робочої сили.

4. Збільшення фонду оплати праці: Фонд оплати праці збільшився на 24,03% або на 9955,60 тис. грн. Це може бути результатом зростання заробітної плати, включаючи зазначене збільшення середньомісячної заробітної плати одного працівника.

5. Зменшення середньорічної продуктивності праці: Середньорічна продуктивність праці одного працівника зменшилась на 2,11%, а середньорічна продуктивність праці одного робітника зменшилась на 6,66%.

Враховуючи зростання середньомісячної заробітної плати працівників на 23,59%, аналіз результатів показує, що витрати на заробітну плату збільшилися вище, ніж збільшення фонду оплати праці. Це може вказувати на збільшення кількості працівників або на зростання заробітної плати кожного працівника.

Одним з найважливіших завдань підприємства в сучасних умовах є підвищення ефективності використання основних засобів. Ступінь вирішення цього завдання оцінюється шляхом вивчення в динаміці показників ефективності використання основних засобів.

Основні засоби – частина майна підприємства, яка використовується як засіб праці для виробництва продукції (виконання чи надання робіт, послуг) або виробничих матеріалів, необхідних для управління, протягом періоду, який не перевищує 365 днів.

Результати розрахунків представлено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Аналіз продуктивності праці підприємства за 2019 – 2021 роки

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Одиниці виміру	2019	2020		Відхилення 2021 року до 2019 року	
			0	1	+/-	%
1. Обсяг виробництва продукції, робіт, послуг	тис. грн.	403829,90	386 494,10	396 707,10	-7122,80	98,24
2. Середньоспискова чисельність працівників	осіб	280	281	281	1	100,36

Продовження таблиці 3.2 – Аналіз продуктивності праці підприємства за 2019 – 2021 роки

3.Середньоспискова чисельність робітників	осіб	248	254	261	13	105,24
4.Питома вага робітників у складі персоналу підприємства	%	88,57	90,39	92,88	4,31	104,87
5.Фонд оплати праці працівників	тис. грн.	41432,00	50910,00	51387,60	9955,60	124,03
6.1.Середньорічна продуктивність праці: - одного працівника	тис. грн./особу	1442,25	1375,42	1411,77	-30,48	97,89
7.Середньомісячна заробітна плата одного працівника	тис. грн.	12,33	15,10	15,24	2,91	123,59

Фондовіддача являє ефективність використання трудових засобів, вказує скільки виготовленої готової продукції виробляється на одиницю основних фондів. Ефективність вкладення коштів у основні виробничі фонди. Фондовіддача обраховується за формулою:

$$\Phi В = \frac{ОВ}{ОФ^{с\text{ер.}}}, \quad (3.13)$$

де ФВ – фондовіддача, тис. грн./тис. грн.;

ОВ – обсяг виробництва продукції, тис.грн.;

ОФ^{с\text{ер.}}– середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.

$$\Phi В^{2019} = \frac{403829,90}{223456,50} = 1,81 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

$$\Phi В^{2020} = \frac{386494,10}{219822,00} = 1,76 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

$$\Phi В^{2021} = \frac{396707,10}{214590,50} = 1,85 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

Тож дослідимо вплив факторів на фондівдачу за допомогою факторної моделі.

Факторна модель: зменшення фондівдачі на 0,09 грн./грн..

$$\Phi B = \Phi B_1 - \Phi B_0 \quad (3.14)$$

де ΦB_1 – показник фондівдачі у звітному періоді, грн./грн.;

ΦB_0 – показник фондівдачі у базовому періоді, грн./грн..

$$\Phi B = 1,85 - 1,76 = 0,09 \text{ грн./грн.}$$

– зменшення обсягу випуску продукції на 7122,80 тис.грн.

$$\Phi B^1 = \frac{Ob_1}{O\Phi_0} \quad (3.15)$$

де Ob_1 – обсяг виробництва продукції у звітному періоді, грн./грн.;

$O\Phi_0$ – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн..

$$\Phi B^1 = \frac{396707,10}{219822,00} = 1,80 \text{ грн./грн.}$$

$$\Phi B^{Ob} = \Phi B^1 - \Phi B_0 \quad (3.16)$$

$$\Phi B^{Ob} = 1,80 - 1,76 = 0,05 \text{ грн./грн.}$$

– зменшення середньорічної основних засобів на 5231,50 тис.грн.

–

$$\Phi B^{O\Phi} = \Phi B_1 - \Phi B^1$$

$$\Phi B^{O\Phi} = 1,85 - 1,80 = 0,05 \text{ грн./грн.}$$

– збільшення середньорічної продуктивності праці 1 працівника на 36,35 тис.грн./ос.

$$\Phi B^1 = \frac{ПП_1}{\Phi_{озб_0}} \quad (3.17)$$

де $ПП_1$ – продуктивність праці 1 працівника у звітному періоді, тис.грн./ос.;

$\Phi_{\text{озб}_0}$ – фондоозброєність праці 1 працівника у базовому періоді, тис. грн./ос.

$$\Phi_{\text{В}^1} = \frac{1411,77}{782,28} = 1,80 \text{ грн./грн.}$$

$$\Phi_{\text{В}^{\text{ПП}}} = \Phi_{\text{В}^1} - \Phi_{\text{В}_0} \quad (3.18)$$

$$\Phi_{\text{В}^{\text{ПП}}} = 1,80 - 1,42 = 0,38 \text{ грн./грн.}$$

– зменшення фондоозброєності праці 1 працівника на 18,26.

–

$$\Phi_{\text{В}^{\Phi_{\text{озб}}}} = \Phi_{\text{В}_1} - \Phi_{\text{В}^1} \quad (3.19)$$

$$\Phi_{\text{В}^{\Phi_{\text{озб}}}} = 1,85 - 1,80 = 0,05 \text{ грн./грн.}$$

Далі представлено узагальнююча таблицю 3.3 впливу факторів на фондівіддачу.

Таблиця 3.3 – Узагальнююча таблиця впливу факторів на фондівіддачу ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2020-2021 рр.

Показники	Сума впливу, грн./грн.
1. Зменшення обсягу випущеної продукції на 7122,80 тис. грн.	0,39
2. Зменшення середньорічної вартості основних засобів на 5231,50 тис. грн.	0,05
3. Збільшення середньорічної продуктивності праці 1-го працівника на 36,35 тис. грн./чол.	0,39
4. Зменшення фондоозброєності праці 1-го працівника на 18,62 тис. грн./чол.	0,05
Всього:	0,88

Вищенаведені розрахунки показали, що на зміну обсягу випуску продукції ТОВ «Метал Холдінг Трейд» вплинуло зменшення середньої вартості основних виробничих фондів та фондоозброєності праці, а проведена перевірка підтвердила достовірність розрахунків.

Фондомісткість представляє собою показник, зворотний показнику фондівіддачі, тобто він показує, на яку суму потрібно придбати основні виробничі фонди підприємству для випуску необхідних обсягів продукції (робіт, послуг). Показує частку вартості основних засобів, що припадає на кожну гривню продукції, що випускається.

$$\text{ФМ} = \frac{\text{ОФ}^{\text{сер.}}}{\text{ОВ}}, \quad \text{або} \quad \text{ФМ} = \frac{1}{\text{ФВ}} \quad (3.20)$$

де ФМ – фондомісткість, тис. грн./тис. грн.;

ФВ – фондівіддача, тис. грн./тис. грн.;

ОВ – обсяг виробництва продукції, тис.грн.;

ОФ^{сер.} – середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.

$$\text{ФМ}^{2019} = \frac{223456,50}{323013,00} = 0,69 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

$$\text{ФМ}^{2020} = \frac{19822,00}{311784,00} = 0,71 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

$$\text{ФМ}^{2021} = \frac{214590,50}{323330,00} = 0,66 \text{ тис. грн./тис. грн..}$$

Перейдемо до показника забезпеченості працівників та робітників основними фондами, а саме до фондоозброєності підприємства, що визначається за формулою (3.24). Фондоозброєність праці працівників за звітний період (2021 рік) обчислюється, як відношення середньорічної вартості основних фондів до середньооблікової чисельності робітників.

$$\text{Ф}_{\text{озб}} = \frac{\text{ОФ}_{\text{с.р.}}}{\text{ЧП}_{\text{ср.}}} \quad (3.21)$$

де Ф_{озб} – фондоозброєність праці працівників, тис.грн./ос.;

ОФ^{сер.} – середня вартість основних виробничих фондів, тис. грн.;

ЧП_{ср.} – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Фондоозброєність праці працівників характеризує співвідношення між величиною вироблених основних фондів та чисельності працівників на

підприємстві, тобто визначається вартість основних виробничих фондів, що приходить на одного працівника.

$$\Phi_{\text{озб } 2019} = \frac{223456,50}{280} = 798,06 \text{ тис. грн./ос.},$$

$$\Phi_{\text{озб } 2020} = \frac{311784,00}{281} = 782,28 \text{ тис. грн./ос.},$$

$$\Phi_{\text{озб } 2021} = \frac{323330,00}{281} = 763,67 \text{ тис. грн./ос.}.$$

Виконаємо аналіз впливу факторів на рентабельність ОЗ.

Рентабельність ОЗ – розраховується як відношення прибутку (Пр) до вартості основних виробничих фондів ($O\Phi^{\text{сеп.}}$):

$$P_{\text{ОЗ}} = \frac{\text{Пр}}{O\Phi^{\text{сеп}}} \cdot 100\% \quad (3.22)$$

де $O\Phi^{\text{сеп}}$ – середня вартість основних виробничих фондів, тис. грн;

Пр – прибуток, тис.грн.

Розрахунок:

$$P_{\text{ОЗ}}^{2019} = \frac{40178,00}{223456,50} \cdot 100\% = 17,98\%,$$

$$P_{\text{ОЗ}}^{2020} = \frac{44443,00}{219822,00} \cdot 100\% = 20,22\%,$$

$$P_{\text{ОЗ}}^{2021} = \frac{28656,00}{214590,00} \cdot 100\% = 13,35\%.$$

– зміни 2019 – 2021 рік:

$$P_{\text{ОЗ}}^{2021} - P_{\text{ОЗ}}^{2019} = 13,35 - 17,98 = -4,63\%$$

– зміни 2019 - 2020:

$$P_{\text{ОЗ}}^{2021} - P_{\text{ОЗ}}^{2020} = 13,35 - 20,22 = -6,86\%$$

Проведені розрахунки відобразимо у таблиці 3.4.

За результатами аналізу можна зробити наступні висновки:

1. Фондомісткість основних засобів: У 2020 році фондомісткість (частка вартості основних засобів у складі вартості виробленої продукції) була найвищою, але в 2021 році вона знизилася. Це може свідчити про збільшення обсягу виробництва без відповідного збільшення вартості основних засобів.

2. Фондовіддача: Фондовіддача (вартість виробленої продукції на 1 грн вартості основних засобів) в 2021 році була найвищою протягом трьох років. Це свідчить про покращення ефективності використання основних засобів.

3. Фондоозброєність: Зменшення фондоозброєності пов'язане зі збільшенням чисельності працівників на підприємстві. Це може вказувати на розширення діяльності та залучення додаткової робочої сили.

5. Рентабельність основних засобів: Рентабельність основних засобів коливалася у залежності від прибутку від операційної діяльності. Значення показника рентабельності основних засобів змінювалося з року в рік.

6. Оборотні засоби: Для аналізу оборотних засобів використовуються показники, такі як коефіцієнт обіговості оборотних коштів. Цей показник вказує на кількість оборотів, яку здійснюють оборотні активи за певний період.

Таблиця 3.4 – Аналіз показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019—2021 рр.

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			2021 до 2019 року		2021 рік до 2020 року	
	2019	2020	2021	Абсолютне	Темп зростання	Абсолютне	Темп зростання
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	323013,00	311784,00	323330,00	317,00	100,10	11546,00	103,70

2. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	40178,00	44443,00	28656,00	-	11522,00	71,32	-	15787,00	64,48
3. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	223456,50	219822,00	214590,50	-8866,00	96,03	-5231,50	97,62		
4. Середньоспискова чисельність працівників, осіб	280,00	281,00	281,00	1,00	100,36	0,00	100,00		
5. Фондовіддача, грн./грн.	1,45	1,42	1,51	0,06	104,23	0,09	106,23		
6. Фондомісткість, грн./грн.	0,69	0,71	0,66	-0,03	95,94	-0,04	94,13		
7. Фондоозброєність праці, тис. грн./особу	798,06	782,28	763,67	-34,39	95,69	-18,62	97,62		
8. Рентабельність основних засобів, %	17,98	20,22	13,35	-4,63	74,27	-6,86	66,05		

Наступним кроком в аналізі фінансово-економічних показників ТОВ «Метал Холдінг Трейд» є аналіз ефективності використання оборотних засобів підприємства протягом останніх трьох років (таблиця 3.3).

Для характеристики оборотних засобів на підприємстві використовують наступні показники. Коефіцієнт обіговості оборотних коштів дорівнює відношенню чистого доходу від реалізації продукції за звітний період до середніх залишків оборотних засобів. Характеризує кількість оборотів, яку здійснюють оборотні активи за період, що аналізується.

$$K_{об.з.}^{обіг} = \frac{ЧД_{від\ реал.прод.}}{ОбФ_{зал}^{сер}}, \quad (3.26)$$

де $K_{об.з.}^{обіг}$ – коефіцієнт обіговості оборотних засобів, обороти;

$ЧД_{від\ реал.прод.}$ – чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.;

$ОбФ_{зал}^{сер}$ – середні залишки оборотних засобів, тис.грн.

$$K_{обіг}^{2019} = \frac{323013,00}{109906,50} = 2,94 \text{ оборотів.}$$

$$K_{\text{обіг}}^{2020} = \frac{311784,00}{125396,50} = 2,49 \text{ оборотів.}$$

$$K_{\text{обіг}}^{2021} = \frac{323330,00}{144853,50} = 2,23 \text{ оборотів.}$$

Коефіцієнт оборотності характеризує кількість обертів, які здійснюють оборотні засоби за певний період. Чим вищий коефіцієнт оборотності, тим ефективніше використовуються оборотні засоби, тим ефективніше виробництво.

Прискорення оборотності сприяє скороченню потреби в оборотних активах, приросту обсягу продукції, збільшення суми одержуваного прибутку і, отже, підвищенню стійкості фінансового стану. Унаслідок прискорення оборотності оборотних коштів частина їх вивільняється, а при сповільненні в обороті залучаються додаткові кошти.

Як бачимо з розрахунків на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» сповільнення оборотів, що є негативним показником у загальному стані оборотних засобів підприємства.

Поділивши 360 днів на коефіцієнт обіговості оборотних засобів знайдемо середній період обороту оборотних засобів. Тривалість одного обороту в днях днів характеризує середню кількість днів, необхідних для здійснення одного обороту оборотних активів.

$$T_{\text{обороту}} = \frac{T}{K_{\text{об.з.}}^{\text{обіг}}}, \quad (3.28)$$

де $T_{\text{обороту}}$ – період одного обороту оборотних активів підприємства, дні;

T – період (360, 90, 30 днів);

$K_{\text{об.з.}}^{\text{обіг}}$ – коефіцієнт обіговості оборотних засобів, обороти.

$$T_{\text{обороту}}^{2019} = \frac{360}{2,94} = 122 \text{ дні,}$$

$$T_{\text{обороту}}^{2020} = \frac{360}{2,49} = 145 \text{ днів,}$$

$$T_{\text{обороту}}^{2021} = \frac{360}{2,23} = 161 \text{ день.}$$

Тривалість одного обороту оборотних засобів характеризує час одного обороту, який необхідний для повернення оборотних засобів в результаті реалізації продукції. Тому щоб повернути оборотні засоби (у 2021 році) необхідно 161 день. Чим менше витрачається часу на один оборот, тим ефективніше використовуються оборотні засоби. Швидкість обороту оборотних активів – це комплексний критерій організаційно-технічного рівня виробничо-господарської діяльності. Збільшення кількості оборотів досягається за рахунок скорочення часу виробництва та часу обігу. Чим швидше оборотні активи проходять усі стадії кругообігу (постачання, виробництво, реалізація), тим більшим може бути обсяг виробництва продукції за рахунок ефективнішого використання оборотних засобів.

Основними факторами, які впливають на швидкість обороту оборотних активів підприємства є: характер діяльності, тобто галузева приналежність; тривалість операційного циклу; масштаб діяльності (малий, середній або великий); територіальний розподіл споживачів продукції та постачальників ресурсів; кількість і різноманітність ресурсів, які використовуються; система розрахунків за товари, роботи, послуги; рівень платоспроможності ділових партнерів; кваліфікація фінансових менеджерів підприємства.

Дані табл. 3.5 свідчать про наступне:

1. Тривалість обороту оборотних активів: За результатами аналізу видно, що тривалість обороту оборотних активів у 2021 році становила 161 день, що на 39 днів більше, ніж у 2019 році. Це свідчить про уповільнення оборотності активів підприємства, що може бути показником погіршення ефективності їх використання.
2. Оборотність окремих видів активів: Аналізуючи окремі види оборотних активів, можна побачити, що оборотність коштів у розрахунках

уповільнилась на 12 і 4 дні у порівнянні з 2019 роком. Однак, оборотність грошових коштів прискорилась на 28 днів. Щодо запасів, спостерігається сповільнення оборотності на 0 днів порівняно з 2019 роком.

3. Загальний тренд: За період з 2019 по 2021 рік виявляється зменшення кількості оборотів, які здійснюються оборотними активами, та зростання тривалості їх обороту. Це може вказувати на погіршення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Рентабельність оборотних активів, характеризує відносну прибутковість оборотних активів, позитивним буде збільшення, визначається за формулою:

$$\text{Рент} = \frac{\text{Пр}}{\text{ОбФ}_{\text{зал}}^{\text{сер}}} \quad (3.29)$$

де Рент – рентабельність оборотних засобів, %;

Пр – прибуток від операційної діяльності, тис.грн.;

ОбФ_{зал}^{сер} – середні залишки оборотних засобів, тис.грн.

$$\text{Рент}_{2019} = \frac{40178,00}{109906,50} \cdot 100\% = 36,56 \%$$

$$\text{Рент}_{2020} = \frac{44443,00}{125396,50} \cdot 100\% = 35,44 \%$$

$$\text{Рент}_{2021} = \frac{28656,00}{144853,50} \cdot 100\% = 19,78 \%$$

Як бачимо з розрахунків змін зазнала рентабельність оборотних активів, а саме відбулося скорочення з 36,56 % у 2019 році до 19,78% у 2021 році, паралельно зі скороченням прибутку від операційної діяльності - це означає, що підприємство неефективно використовує оборотні кошти.

При визначенні ефективності використання оборотних засобів необхідно враховувати можливе вивільнення або додаткове залучення оборотних засобів у господарську діяльність підприємства. Прискорення оборотності оборотних

коштів дає змогу зекономити значні суми і збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції без додаткових фінансових ресурсів.

Відобразимо результати розрахунків оборотності оборотних засобів на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019—2021 роки у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Показники ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019—2021 рр.

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення 2021 року від:		2021 рік у % до:	
				2019 року	2020 року	2019 року	2020 року
1. Середні залишки оборотних активів, тис. грн.	109906,50	125396,50	144853,50	34947,00	19457,00	131,80	115,52
1.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	28229,00	45958,00	53481,50	25252,50	7523,50	189,46	116,37
1.2. Коштів у розрахунках	33537,00	38689,00	44129,00	10592,00	5440,00	131,58	114,06
1.3. Запасів	47696,50	40392,50	47696,50	0,00	7304,00	100,00	118,08
2. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	323013,00	311784,00	323330,00	317,00	11546,00	100,10	103,70
2.1. Одноденна виручка від реалізації, грн.	897,26	866,07	898,14	0,88	32,07	100,10	103,70
3. Оборотність оборотних активів, дні	122	145	161	39	16	131,67	111,39
3.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	31	53	60	28	6	189,27	112,21
3.2. Коштів у розрахунках	37	45	49	12	4	131,45	109,99

3.3.Запасів	53	47	53	0	6	99,90	113,87
4.Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,94	2,49	2,23	-0,71	-0,25	75,95	89,77
4.1. Грошових коштів та їх еквівалентів	11,44	6,78	6,05	-5,40	-0,74	52,83	89,11
4.2. Коштів у розрахунках	9,63	8,06	7,33	-2,30	-0,73	76,07	90,92
4.3. Запасів	6,77	7,72	6,78	0,01	-0,94	100,10	87,82
5. Прибуток від операційної діяльності	40178,00	44443,00	28656,00	-11522,00	-15787,00	71,32	64,48
6. Рентабельність оборотних активів, %	36,56	35,44	19,78	-16,77	-15,66	54,12	55,82

Прискорення оборотності оборотних засобів може бути досягнуто внаслідок: зростання обсягу реалізації продукції при тій самій витраті оборотних засобів(сприяє збільшенню обсягу продажів без необхідності збільшення витрат на оборотні засоби; може бути досягнуто шляхом ефективного маркетингу, підвищення якості продукції, розширення ринків збуту або використання стратегій залучення нових клієнтів); зменшення оборотних засобів при забезпеченні запланованого обсягу випуску продукції(сприяє зниженню запасів, потреби в робочому капіталі та інших оборотних засобах при забезпеченні планованого обсягу виробництва; можна досягти шляхом оптимізації процесів управління запасами, скорочення часу циклу замовлення та поставки, покращення точності прогнозування попиту та оптимізації виробничих процесів.); одночасного зростання обсягу реалізації продукції при зниженні споживаних оборотних засобів(сприяє досягненню більшої ефективності використання оборотних засобів, тоді як обсяг продажів зростає; може бути досягнуто шляхом удосконалення виробничих процесів, оптимізації використання ресурсів, впровадження ефективних систем управління та підвищення продуктивності праці).

3.2 Напрями підвищення використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд»

Запровадження заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсів, є важливим завданням для ТОВ "Метал Холдінг Трейд". Це дозволить забезпечити максимально можливий обсяг прибутку і адаптувати підприємство до змін в динамічному ринковому середовищі, покращити його конкурентоспроможність та здатність до розвитку.

Оптимізація використання ресурсів передбачає раціональне використання засобів виробництва, предметів праці та живої праці. Це може включати такі заходи:

1. Фінансовий аналіз: Проведення детального фінансового аналізу діяльності підприємства допоможе виявити можливі області зайвих витрат та непродуктивного використання ресурсів. Оцінка фінансових показників допоможе ідентифікувати можливості зменшення витрат і підвищення прибутковості.

2. Технологічні удосконалення: Впровадження нових технологій, автоматизація процесів та модернізація обладнання можуть покращити продуктивність та ефективність використання ресурсів. Це може включати використання енергоефективних технологій, оптимізацію ланцюга постачання та виробничих процесів.

3. Планування та контроль: Ретельне планування використання ресурсів та постійний контроль над їх ефективністю допоможуть уникнути зайвих витрат і максимально використовувати наявні ресурси. Використання систем управління, які дозволяють відстежувати і оптимізувати використання ресурсів, може бути корисним.

4. Підвищення кваліфікації персоналу: Інвестиції в навчання та розвиток працівників можуть покращити їх продуктивність та використання ресурсів. Працівники, які мають необхідні знання та навички, здатні більш ефективно використовувати ресурси та вносити внутрішні поліпшення.

5. Інновації та дослідження: Інноваційні рішення та дослідження можуть привести до нових способів використання ресурсів і покращення ефективності. Впровадження нових продуктів, процесів або підходів може забезпечити ефективніше використання ресурсів.

Загалом, впровадження заходів з підвищення ефективності використання ресурсів допоможе ТОВ "Метал Холдінг Трейд" досягти більш стабільного фінансового стану, підвищити продуктивність та ефективність використання ресурсів підприємства.

В попередніх підрозділах було проведено факторний аналіз показників продуктивності праці, фондівдачі та показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 рр. Результати даного діагностування стануть основою для розробки програми підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. Невикористані можливості щодо зростання середньорічної продуктивності праці, фондівдачі, зниження оборотності оборотних засобів ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 рр. представлено в таблицях 3.6.– 3.8.

Таблиця 3.6 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання продуктивності праці на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 рр.

Невикористані можливості щодо підвищення продуктивності праці одного робітника		
Можливості	Сума впливу, тис.грн./особу	Питома вага, %

Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок збільшення обсягу виробленої продукції	28,71	7,28
Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок зменшення середньоспискової чисельності працівників	286,08	72,52
Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок зменшення середньоспискової чисельності робітників	79,67	20,20
Усього	394,47	100

Таблиця 3.7 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання основних засобів на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 рр.

Невикористані можливості щодо підвищення фондівдачі		
Можливості	Сума впливу, грн./грн.	Питома вага, %
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення обсягу виробленої продукції	0,39	44,32
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів	0,05	5,68
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення середньорічної продуктивності праці	0,39	44,32
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення фондоозброєності праці одного робітника	0,05	5,68
Усього:	1,88	100

Таблиця 3.8 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» за 2019-2021 рр.

Невикористані можливості щодо підвищення оборотних засобів
--

Можливості	Сума впливу, дні	Питома вага, %
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення грошових коштів	6	37,50
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення коштів у розрахунках	4	25,00
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення запасів	6	37,50
Усього:	16	100

Так, з аналізу таблиць 3.6-3.8 можна зробити наступні висновки:

1. Збільшення продуктивності праці: Підприємство має можливість збільшити продуктивність праці шляхом зростання обсягу виробленої продукції та оптимізації структури персоналу. Це може включати покращення навичок працівників, використання більш ефективних технологій та процесів, а також раціоналізацію робочого часу.

2. Збільшення фондівіддачі: Підприємство може збільшити фондівіддачу шляхом зростання обсягу виробленої продукції, продуктивності праці одного робітника та фондоозброєності праці. Це означає, що підприємство може досягти більшого виходу продукції на одиницю вкладених ресурсів, що сприятиме покращенню ефективності використання ресурсів.

3. Зниження оборотності оборотних активів: Підприємство має можливість знизити оборотність оборотних активів шляхом зменшення суми грошових засобів, коштів у розрахунках та запасів. Це може бути досягнуто шляхом оптимізації управління запасами, поліпшення управління грошовими потоками та оптимізації розрахунків з постачальниками.

Раціоналізація передового досвіду передбачає аналіз і впровадження передових методів, технологій та підходів, які дозволяють покращити продуктивність праці. Це може включати використання автоматизованих систем, оптимізацію робочих процесів, впровадження новітньої техніки та обладнання.

Раціоналізація передового досвіду сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів шляхом зменшення зайвих витрат та оптимізації робочих процесів.

Покращення показників продуктивності праці також є важливим напрямом для збільшення ефективності використання трудових ресурсів. Це можна досягти шляхом вдосконалення методів організації праці, вдосконалення навичок працівників, навчання і підвищення кваліфікації персоналу, а також використання мотиваційних і стимулюючих заходів.

Підвищення кваліфікації робітників є ще одним важливим аспектом для підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Через навчання і професійне розвиток працівників підприємство може підвищити їхню ефективність, знання та навички, що сприятиме покращенню продуктивності праці і забезпечить оптимальне використання ресурсів.

Матеріальне та моральне стимулювання праці також впливають на ефективність використання трудових ресурсів. Через введення системи мотивації, що передбачає винагороди та поощрення за досягнення високих результатів, підприємство може стимулювати працівників до більш продуктивної праці і забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Загалом, підвищення ефективності використання трудових ресурсів є важливим завданням для підприємства, оскільки це дозволяє досягти більшої продуктивності, знизити витрати і покращити фінансові показники. Запровадження раціональних методів організації праці, вдосконалення навичок працівників і створення стимулюючої середовища сприятимуть підвищенню ефективності використання ресурсів і сприятимуть розвитку підприємства.

Підвищення кваліфікації робітників на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» проводиться постійно. Але, на нашу думку, необхідно посилити роботу в даному напрямку. Постійно залучати працівників до проходження курсів підвищення

кваліфікації, для більш ефективного використання робочого часу проходити курси за суміжними професіями. При введенні в роботу нової технологічної лінії проводити перекваліфікацію працівників та розглядати питання раціональної кількості персоналу на нову лінію виробництва.

Підприємство ТОВ "Метал Холдінг Трейд" може зосередитися на таких шляхах підвищення ефективності використання оборотних коштів:

1. Зменшення часу обігу коштів: Підприємство може спрямувати зусилля на скорочення часу між оплатою поставникам та отриманням грошей від покупців. Це може бути досягнуто шляхом покращення системи управління грошовим потоком, оптимізації процесів взаєморозрахунків з партнерами та впровадження більш швидких методів оплати.

2. Ефективне управління запасами: При раціональному управлінні запасами підприємство може забезпечити оптимальний рівень запасів, уникнути надмірного нагромадження товарів на складах і знизити ризик їхнього застою або знецінення. Це може бути досягнуто шляхом використання методів прогнозування попиту, встановлення точок перезамовлення, впровадження системи "Just-in-time" тощо.

3. Підвищення ефективності виробничих процесів: Оптимізація виробничих процесів дозволяє зменшити зайві витрати, скоротити час циклу виробництва та збільшити обсяг виробленої продукції. Це може бути досягнуто шляхом впровадження нових технологій, автоматизації процесів, підвищення якості продукції та оптимізації робочих місць.

4. Управління кредиторською та дебіторською заборгованістю: Ефективне управління заборгованістю від покупців та до постачальників може знизити фінансові витрати та покращити ліквідність підприємства. Підприємство може застосовувати стратегії збільшення швидкості стягнення коштів від клієнтів та одночасно відкладення платежів до постачальників.

5. Ефективне управління грошовими потоками: Підприємство може розробити планування грошових потоків, що дозволить контролювати витрати, попереджати можливі дефіцити коштів і забезпечити стабільність фінансових показників.

Застосування досконалого матеріального та морального стимулювання праці також є ефективним інструментом для підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Це може включати систему преміювання, винагороди за досягнення поставлених цілей, можливості професійного розвитку та кар'єрного зростання. Збудження мотивації працівників може позитивно вплинути на їхню продуктивність та залучення досягненням цілей підприємства.

Враховуючи ці фактори та застосовуючи відповідні стратегії, ТОВ "Метал Холдінг Трейд" може досягти покращення ефективності використання трудових ресурсів та управління оборотними коштами, що сприятиме загальному розвитку підприємства.

Ефективне використання основних засобів та виробничих потужностей є важливим для підприємства, оскільки це впливає на результативність його виробничої діяльності. Нижче наведено деякі шляхи поліпшення ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей:

1. Планування виробничого процесу: Ретельне планування виробничого процесу, включаючи оптимальне розташування обладнання, раціональне розподілення робочого часу та оптимізацію послідовності операцій, може допомогти знизити час простою обладнання та покращити загальну продуктивність.

2. Підтримка технічного стану обладнання: Регулярний технічний огляд та обслуговування обладнання дозволять запобігти виникненню аварій та зберегти його ефективність. Розробка графіка профілактичних ремонтів та заміन зношених деталей також може покращити тривалість роботи обладнання.

3. Модернізація та автоматизація: Впровадження сучасних технологій та систем автоматизації може збільшити продуктивність та ефективність використання обладнання. Наприклад, встановлення автоматизованих ліній виробництва або використання робототехніки можуть зменшити час виконання операцій та збільшити точність.

4. Навчання та розвиток персоналу: Забезпечення навчання та професійного розвитку працівників сприяє покращенню їхніх навичок та знань у використанні обладнання. Кваліфіковані працівники здатні ефективно працювати з обладнанням, уникати помилок та мінімізувати час простою.

5. Використання планувальних та контрольних систем: Застосування планувальних та контрольних систем дозволяє відстежувати виконання плану, контролювати продуктивність обладнання, виявляти проблемні ділянки та шукати шляхи їх вирішення.

6. Управління запасами: Раціональне управління запасами сировини, матеріалів та комплектуючих деталей може забезпечити безперебійну роботу виробничого процесу та уникнення затримок через відсутність необхідних матеріалів.

Застосування цих заходів сприятиме поліпшенню ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей підприємства, що в свою чергу позитивно впливатиме на підвищення виробництва, зниження собівартості та збільшення рентабельності виробництва.

Таким чином, ТОВ «Метал Холдінг Трейд» можна запропонувати два можливих варіанта підвищення ефективності використання основних фондів, таких як: інтенсивні та екстенсивні.

1. Екстенсивне підвищення ефективності використання основних фондів:

- Збільшення часу роботи основних виробничих фондів, що може бути досягнуто шляхом підвищення змінності роботи устаткування та зростання обсягів виробництва продукції.

- Оптимальна структура складових засобів праці, де певна вага приділяється новому прогресивному устаткуванню.

- Удосконалення організації виробничої інфраструктури, включаючи технічне обслуговування основних підрозділів та перерозподіл працівників.

У зв'язку з цим на підприємствах необхідно забезпечувати оптимальну структуру складових засобів праці, досягнення пропорцій між робочою силою і відповідними видами машин і устаткування, тобто повинна зростати питома вага прогресивного нового устаткування, удосконалюватись організація функціонування виробничої інфраструктури, що сприятиме поліпшенню технічного обслуговування основних підрозділів підприємства, перерозподілу працюючих в його межах, вивільненню робітників в допоміжних виробництвах і залучення їх після відповідної підготовки до роботи в основних цехах, щоб підвищити змінність наявного у них устаткування.

2. Інтенсивне підвищення ефективності використання основних фондів: автоматизація виробництва, що передбачає використання сучасних технологій та систем автоматизації для збільшення продуктивності та ефективності використання обладнання; технічне переозброєння та модернізація підприємства для поліпшення роботи існуючого устаткування та машин; удосконалення технологічних процесів для скорочення тривалості операційного циклу виробництва.

Обидва підходи мають свої переваги. Екстенсивне підвищення ефективності полягає у збільшенні фізичних обсягів виробництва, тоді як інтенсивне підвищення ефективності спрямоване на збільшення продуктивності та використання вже наявного обладнання. Зазвичай оптимальним рішенням є

комбінація обох підходів, залежно від конкретної ситуації та потреб підприємства.

Ураховуючи це, важливою задачею для ТОВ «Метал Холдінг Трейд» буде забезпечення оптимального співвідношення між кількістю обладнання, його завантаженням та обсягом замовлень. Такий підхід допоможе підвищити ефективність використання основних засобів та досягти високої фондовіддачі.

Необхідно провести аналіз, обговорити можливі варіанти з керівництвом та фахівцями підприємства для визначення найбільш ефективного шляху підвищення використання основних фондів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».

3.3 Розроблення заходів підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд»

Дослідивши напрями підвищення використання ресурсів підприємства, можна виділити наступні конкретні напрями дії та використання головних внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності підприємства:

1. Технологія:

- Впровадження сучасних технологічних нововведень, які дозволяють покращити продуктивність та ефективність виробничих процесів. Це можуть бути автоматизовані системи управління, використання інформаційних технологій, застосування робототехніки тощо.

- Розробка та впровадження енергоефективних технологій, спрямованих на зменшення споживання енергії та оптимізацію використання ресурсів.

- Аналіз та удосконалення технологічних процесів з метою зниження витрат сировини та матеріалів, скорочення часу виготовлення продукції та підвищення її якості.

2. Управлінські процеси:

- Впровадження ефективної системи управління, яка передбачає оптимізацію структури управління, встановлення чітких процедур та відповідальності, використання сучасних методів та інструментів управління.

- Застосування принципів Lean-менеджменту та Kaizen, спрямованих на постійне покращення процесів, елімінацію втрат та забезпечення ефективності роботи підприємства.

- Розвиток комунікаційних систем та обміну інформацією між підрозділами підприємства для покращення координації та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

3. Матеріальні ресурси:

- Впровадження системи управління запасами, яка дозволяє ефективно контролювати рівень запасів, уникати надлишковості та забезпечувати своєчасне постачання матеріалів.

- Раціоналізація використання матеріалів та енергії шляхом впровадження екологічно чистих технологій, використання вторинної сировини, оптимізації транспортування тощо.

- Аналіз та впровадження ефективних систем управління витратами, спрямованих на зменшення невикористаних ресурсів та ефективне використання матеріалів.

4. Трудові ресурси:

- Впровадження системи мотивації та стимулювання працівників, яка враховує їхні особисті цілі та інтереси.

- Проведення навчання та розвитку персоналу, що дозволяє підвищити їхню кваліфікацію та ефективність роботи.

- Формування сприятливого соціального мікроклімату на підприємстві, сприяння комунікації та співпраці між працівниками.

5. Система:

- Розробка та впровадження ефективної організаційної структури, яка забезпечує оптимальну координацію та комунікацію між підрозділами підприємства.

- Створення ефективної системи управління якістю, яка забезпечує контроль за виробничим процесом та виконанням вимог стандартів якості.

Розробка програми покращення результативності господарювання з урахуванням вказаних напрямків та виділених ресурсів допоможе підприємству підвищити ефективність своєї діяльності та досягти кращих результатів у своєму сегменті ринку. Варто також зазначити, що це лише загальні напрямки, і конкретні заходи та стратегії мають бути розроблені з урахуванням конкретних умов і особливостей підприємства. Узагальнюючи обрані напрямки підвищення ефективності використання ресурсів підприємства, підібрані відповідно до результатів аналізу ефективності ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд», розроблено програму підвищення ефективності використання (табл. 3.11)

Таблиця 3.11 – Програма підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд»

Стратегії	Заходи для реалізації	Результат
1	2	3
1. Оновлення технічного парку устаткування за рахунок автоматизації ручної праці	Придбання лазерного різача з ЧПУ	$86 + 6 + 2 = 94$ тис. грн. на придбання, транспортування та встановлення нового устаткування
2. Рівень кваліфікації працівників	Підвищення кваліфікації для операторів обслуговуючих нову лінію виробництва	15 тис. грн. на оплату курсів підвищення кваліфікації працівників
3. Стимулювання служби маркетингу	Рекламна діяльність. Залучення нових клієнтів. Розширення ринків збуту.	- Ефект від проведення рекламних заходів $\Delta E1 = 323330 \cdot 1,10 - 323330 = +32330$ грн.
4. Вдосконалення системи управління виробництвом	Зростання загальної продуктивності праці. Покращення якості продукції.	$\Delta ПП = + 5 \%$

		$\Delta E_2 = 1411,77 \cdot 1,05 =$ $+1482,36 \cdot 281 =$ $416543,16 \text{ тис.грн/ос.}$
5. Формування іміджу підприємства на європейському ринку	Участь у виставках і тендерах.	Зростання обсягу реалізації на 5% Ідентифікація продукту на ринку. $\Delta E_3 = 396707,1 \cdot 1,05 -$ $396707,1 = 19835,35 \text{ тис.грн.}$

Дана програма розвитку буде розглянута на ТОВ «Метал Холдінг Трейд» і впроваджена на виробництві.

В результаті реалізації визначених заходів щодо вдосконалення ефективності ресурсів було отримано наступний економічний ефект:

$$E = (\Delta E_1 \cdot K_1 + \Delta E_2 \cdot K_2 + \Delta E_3 \cdot K_3) - \frac{K}{T} \quad (3.29)$$

де ΔE_1 – економічний ефект від збільшення прибутку, тис.грн.;

ΔE_2 – економічний ефект від збільшення продуктивності праці, тис.грн.особу;

ΔE_3 – економічний ефект від збільшення обсягів реалізації продукції, тис.грн.;

K – інвестиції, що направлені на придбання нового обладнання підприємства;

T – термін окупності інвестицій;

K_1, K_2, K_3, K_4, K_5 – коефіцієнти ймовірності:

$$K_1 = 0,8;$$

$$K_2 = 0,7;$$

$$K_3 = 0,8;$$

Проводимо розрахунок:

$$E = (32330 \cdot 0,8 + 416543,16 \cdot 0,7 + 19835,35 \cdot 0,8) - 94 = 333218,50 \text{ тис.грн.}$$

Впровадження програми підвищення ефективності використання ресурсів дозволить підвищити прибуток підприємства на 3%.

Тож, впровадження новітніх технологій та автоматизації процесів, а також використання інформаційних технологій та систем для оптимізації управління, може сприяти поступовому нарощуванню обсягів реалізації продукції або послуг ТОВ "Метал Холдінг Трейд". Це може призвести до покращення використання всіх ресурсів підприємства та його господарської діяльності. Оптимізація процесів і впровадження ефективних стратегій допоможуть забезпечити більшу продуктивність, якість та конкурентоспроможність підприємства. Такий підхід може привести до зростання обсягів реалізації продукції або послуг, а отже, до покращення фінансових показників та результативності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Обмежені ресурси є однією з основних характеристик діяльності будь-якого підприємства. Ефективне управління цими ресурсами дозволяє підприємству використовувати їх належним чином і отримувати конкурентні переваги на ринку.

Ресурсне забезпечення включає не лише матеріальні ресурси, такі як сировина, обладнання та інфраструктура, але й нематеріальні ресурси, такі як знання, технології, фінансові ресурси та людський капітал. Кожне підприємство повинно оцінювати свої ресурсні можливості і зосереджуватися на їх оптимальному використанні.

Забезпечення ефективності використання ресурсів є стратегічно важливим завданням, оскільки воно дозволяє підприємству досягти конкурентних переваг, знизити витрати, підвищити якість продукції або послуг, збільшити прибуток та зберегти ресурси. Для цього необхідно використовувати ресурси ефективно, мінімізувати втрати, впроваджувати інновації та удосконалювати процеси виробництва.

Управління ресурсами має бути систематичним і враховувати стратегічні та тактичні аспекти планування, контролю, оцінки та оптимізації використання ресурсів. Це дозволяє підприємству досягати стійкої конкурентоспроможності і позиціонувати себе на ринку.

У результаті виконання даної кваліфікаційної роботи бакалавра була досягнута її мета – розроблення програми підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «Метал Холдінг Трейд».

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку літературних джерел та додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи:

- визначено сутність, основні теоретичні положення, стан наукових досліджень та проаналізовано існуючі проблеми аспектів ефективності використання ресурсів підприємства;
- досліджено фактори та критерії, що впливають на ефективність ресурсів підприємства;
- розглянуто методичні підходи до оцінки ефективності використання ресурсів підприємства.

Наші дослідження підтвердили важливість ефективного використання ресурсів у виробничому процесі підприємства для успішної підприємницької діяльності. Оцінка і аналіз наявних виробничих ресурсів є першим кроком у процесі вибору оптимальної комбінації матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, що дозволяє мінімізувати витрати.

Ефективність використання виробничих ресурсів має важливе значення не лише у плануванні виробництва, але й у загальній підприємницькій діяльності. Це допомагає досягти оптимальних результатів у виробництві, забезпечує оптимальне використання ресурсів, а також сприяє зниженню витрат і збільшенню прибутку.

Оцінка ефективності використання ресурсів може включати такі аспекти, як оцінка продуктивності робочої сили, ефективність використання обладнання та матеріалів, аналіз фінансових показників тощо. Ці дані допомагають планувати виробництво, виявляти можливість зниження витрат і покращення якості продукції або надання послуг.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено аналіз організаційно-економічних аспектів діяльності ТОВ "Метал Холдінг Трейд" та дослідження проблем і перспектив розвитку металопрокату в Україні.

Згідно з проведеним аналізом зовнішнього середовища підприємства за допомогою різних методів оцінки, були виявлені економічні та фінансові

показники господарської діяльності ТОВ "Метал Холдінг Трейд". Зазначено, що підприємство загалом працює ефективно, оскільки всі показники мають тенденцію до зростання.

Наприклад, чистий дохід від реалізації продукції показував стабільну динаміку зростання протягом трьох аналізованих років. Однак, прибуток від операційної діяльності значно скоротився, зменшившись на 11522,00 тис. грн. у 2021 році порівняно з 2019 роком.

Для детальнішого розуміння цієї ситуації може бути корисним проаналізувати причини зменшення прибутку від операційної діяльності, такі як зростання витрат, зміни на ринку, зміни в стратегії підприємства тощо. Подальший аналіз фінансових показників та їх порівняння з іншими роками може допомогти виявити тенденції та зробити висновки щодо ефективності діяльності підприємства.

Важливо також врахувати контекст та специфіку металургійної галузі, зокрема металопрокату в Україні, оскільки фактори, такі як коливання цін на металургійні матеріали, конкуренція на ринку та зміни попиту, можуть вплинути на фінансові результати підприємства.

Це позитивні ознаки для ТОВ "Метал Холдінг Трейд", що вказують на його успішну господарську діяльність та потенціал для подальшого розвитку. Збільшення показників використання основних засобів і різних видів капіталу свідчить про зростання обсягів виробленої продукції, що в свою чергу сприяє збільшенню прибутку від операційної діяльності та показників рентабельності.

З врахуванням сильних ринкових позицій, аналізу ринкової ситуації та конкурентних переваг, ТОВ "Метал Холдінг Трейд" може ефективно розширити свою діяльність, входячи в нові сегменти ринку та обслуговуючи додаткові групи споживачів. Це може привести до збільшення доходів населення та розширення виробничих потужностей підприємства.

Проте, при входженні в нові сегменти ринку важливо провести аналіз ризиків та розробити стратегію, яка забезпечить успішну і стійку присутність на цих ринках. Розширення виробництва також потребує ретельного планування та управління ресурсами, щоб забезпечити ефективне використання виробничих потужностей.

Враховуючи ці фактори та використовуючи свої конкурентні переваги, ТОВ "Метал Холдінг Трейд" має потенціал для подальшого успішного розвитку та зміцнення своєї позиції на ринку.

Аналіз ефективності використання ресурсів, проведений у третьому розділі кваліфікаційної роботи, виявив певні тенденції і проблеми щодо використання ресурсів підприємства ТОВ "Метал Холдінг Трейд".

Згідно з проведеним аналізом, середньорічна продуктивність праці показує скорочення темпів протягом 2019-2021 років, що пов'язано зі зменшенням обсягу виробництва продукції та змінами у чисельності працівників і робітників. Це може бути наслідком змін у виробничому процесі та організації роботи.

У той же час, щодо ефективності використання основних фондів спостерігається позитивна тенденція. Показник фондівіддачі збільшується, що свідчить про покращення ефективності використання основних засобів. Це може бути результатом оптимізації виробничих процесів, раціоналізації використання обладнання та інших заходів.

Однак, щодо оборотності оборотних активів спостерігається зниження кількості оборотів та зростання тривалості їх обороту. Це свідчить про погіршення ефективності використання оборотних коштів, оскільки кошти, які вкладені в мобільні активи, затримуються на довший період. Це може мати негативний вплив на ліквідність та фінансову стабільність підприємства.

Отже, результати аналізу ефективності використання ресурсів вказують на необхідність удосконалення організаційних та управлінських процесів з метою

покращення продуктивності праці, оптимізації використання оборотних активів та подальшого розвитку підприємства.

У ході виконання роботи було визначено основні напрями підвищення використання ресурсів, застосування яких на практиці дасть змогу збільшити обсяг випуску товарної продукції, підвищити показники ефективності використання ресурсів, а також збільшити прибуток від реалізації, а отже, і рентабельність підприємства.

Розроблена програма для підвищення ефективності використання ресурсів підприємства ТОВ "Метал Холдінг Трейд" містить кілька ключових заходів, спрямованих на поліпшення виробничої діяльності та досягнення стратегічних цілей підприємства.

1. Оновлення технічного парку устаткування: Придбання лазерного різача з ЧПУ дозволить автоматизувати робочі процеси та замінити ручну працю, що призведе до підвищення продуктивності, зменшення часу виробництва та скорочення витрат на оплату праці.

2. Підвищення кваліфікації персоналу: Перекваліфікація працівників під нову лінію виробництва дозволить їм ефективно використовувати нове устаткування та покращити якість продукції.

3. Розширення клієнтської бази та ринків збуту: Стимулювання служби маркетингу сприятиме пошуку нових клієнтів, розширенню ринків збуту та успішній рекламній діяльності, що позитивно вплине на обсяги продажів.

4. Вдосконалення системи управління виробництвом: Оптимізація управління виробництвом сприятиме підвищенню загальної продуктивності праці та якості продукції, забезпечить краще планування та контроль за виробничими процесами.

5. Формування іміджу підприємства на європейському ринку: Активна участь у виставках і тендерах допоможе підприємству привернути увагу на

європейському ринку, залучити нових клієнтів та підвищити впізнаваність продукту.

Впровадження цієї програми дозволить підприємству ТОВ "Метал Холдінг Трейд" покращити використання ресурсів, підвищити продуктивність, знизити витрати та зайняти більш сильну позицію на ринку.

Додаток А

Фінансова та статистична звітність підприємства
за 2019 рік

Додаток Б

Фінансова та статистична звітність підприємства
за 2020 рік

Додаток В

Фінансова та статистична звітність підприємства
за 2021 рік

Додаток Г

Ілюстративний матеріал